

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΖ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1970 | ΑΡΙΘ. 5

Η 125^Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ

1. Ἐωρτάσθη προσφάτως μετὰ τῆς προύσης λαμπρότητος ἡ 125ῃ ἐπέτειος τῆς λειτουργίας τῆς γεραρᾶς Ριζαρείου Σχολῆς, ἡ ὁποία τὰ μέγιστα εὐηργέτησε τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος ἡμῶν.

Ἡ Ριζάρειος Σχολὴ, ἐχάρισεν εἰς τὴν Ἀγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν κατὰ τὸ μακρὸν διάστημα τῆς λειτουργίας της πολλὰς δεκάδας ἐκλεκτῶν κληρικῶν, ἐν οἷς καὶ τὸν νῦν Προκαθήμενον, Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον. Διὰ δὲ τῶν ἄλλων ἀποφοίτων αὐτῆς, οἱ ὅποιοι διέπρεψαν εἰς ἕτερα πεδία ἐπιστημονικῆς καὶ κοινωνικῆς δράσεως, συνέβαλε τὰ μέγιστα εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἀναγέννησιν τοῦ Ἔθνους ἡμῶν.

Εἰς ἀναγνώρισιν τῆς μέχρι τοῦδε πολυτίμου προσφορᾶς τῆς Ριζαρείου Σχολῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος ἡμῶν ἡ «Ἐκκλησία» ἀφιερώνει τὸ παρὸν τεῦχος εἰς τὸν λαμπρὸν πανηγυρισμὸν τοῦ ἱστορικοῦ ἱωβηλαίου αὐτῆς.

2. Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐπίσης γηθοσύνης συμ-

μετέσχε τοῦ ἐνδόξου Πανηγυρισμοῦ ἐπὶ τῇ 125ῃ Ἐτηρίδι τῆς ιδρύσεως τῆς Ριζαρείου Σχολῆς.

Ἡ τε Ριζάριος καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, δύναμαι νὰ εἶπω, ἀποτελοῦν κασιγνήτους ἀδελφάς, ἀμοιβαίως συνεργαζόμενας καὶ ἀλληλοσυμπληρουμένας. Ἡ κατὰ τι πρεσβυτέρα Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν ἐβοήθησε καὶ βοηθεῖ μέχρι σήμερον τὴν νεωτέραν ἀδελφὴν Σχολήν, ἥτις πάλιν προπαρασκευάζει τοὺς νέους βλαστοὺς τῆς Θεολογίας, οἵτινες θ' ἀποτελέσουν τὰ καλλίκαρπα δένδρα τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐπὶ τε τοῦ Ἱερατικοῦ πεδίου καὶ ἐπὶ τοῦ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. Ἡ γενομένη Πανήγυρις ἐπομένως ἀποτελεῖ τὴν τιμητικὴν ἀναγνώρισιν τοῦ ἐθναποστολικοῦ ἔργου δύο ὁμαιμόνων ἀδελφῶν Σχολῶν, τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπιδιωκουσῶν καὶ τὸν αὐτὸν δρόμον διανυουσῶν.

3. Δὲν διστάζω νὰ χαρακτηρίσω τὴν ἱδρυτικὴν ἀπόφασιν τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους, «τῆς ξυνωρίδος τῶν σοφῶν τε καὶ καλῶν αὐταδέλφων» Μά ν θ ο υ καὶ Γεωργίου Ρι-

προορατικότητα — ἄς ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ἡ Διαθήκη τοῦ Γεωργίου Ριζάρη περιλαμβάνει ὑπὲρ τὰ 170 ἄρθρα, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων ἀφοροῦν τὴν Ριζάρειον - ἐξασφάλισαν ἀπ' ἀρχῆς τὴν Σχολὴν ὡς αὐτοσυντήρητον ἴδρυμα καὶ τὴν δυνατότητα τόσον μακροῦ ἤδη βίου καὶ τόσον λαμπρᾶς παροχῆς εἰς τὸν καίριον τομέα τῆς ἐλληνοχριστιανικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Κατὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς 100ετίας - τὸ 1944 - ἀπὸ τῆς ἐνδόξεως τῆς Ριζαρείου δὲν κατέστη δυνατός ὁ πανηγυρικός ἐορτασμός. Διότι, ἐν συνεχείᾳ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συνθηκῶν, τὰ κτίρια τῆς Σχολῆς κατεῖχοντο τότε εἰσέτι ὑπὸ Κρατικῶν Ὑπηρεσιῶν. Ἔστω, λοιπόν, διπλοῦς ὁ σημερινὸς πανηγυρικός ἐορτασμός, τὸν ὁποῖον λαμπρύνει διὰ τῆς παρουσίας του ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ὁ Ἀντιβασιλεύς. Τὸν εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν τόσον τιμητικὴν δι' ἡμᾶς παρουσίαν του, ἡ ὁποία συμβολίζει καὶ ἐκφράζει τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Πολιτείας διὰ τὴν ἐλληνοχριστιανικὴν ἀγωγὴν, διὰ τὴν προσπάθειαν καὶ τὸ ἔργον τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, τῆς Σχολῆς τῶν Ἀ δ ε λ φ ῶ ν Ρ ι ζ α ρ ῶ ν.

* *

Τὴν τιμὴν τῆς καταγωγῆς τῶν ἀδελφῶν Ριζαρῶν ἔχει τὸ Μονοδένδρι τοῦ Ζαγορίου, εἰς τὴν Ἡπειρον. Ἐκεῖ, εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ὑπάρχει καὶ σήμερον τὸ ἀδαμαντοκόλλητον ἀγνροῦν Ποτήριον, δωρεὰ ἐκ Ρωσίας τὸ 1835, τοῦ Γεωργίου Ριζάρη. Ἐκεῖ λειτουργεῖ τὸ (Ριζάρειον) Δημοτικὸν Σχολεῖον, ἐγκατασταθὲν ἀπὸ τοῦ 1835 («εἰς τὸ πατρικὸν ὀσπήτιον») τῶν Ριζαρῶν καὶ ἤδη ἐπεκταθὲν καὶ ἀνακαινισθὲν, μὲ τὴν προτομὴν τοῦ Γεωργίου Ριζάρη εἰς τὸν περίβολόν του. Ἐκεῖ, εἰς τὸ Μονοδένδρι, ἰδρῦθη μεταπολεμικῶς καὶ λειτουργεῖ, δαπάναις τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, τὸ Ριζάρειον Οἰκοτροφεῖον διὰ τὴν στέγασιν πτωχῶν μαθητῶν ἐκ χωρίων τοῦ Ζαγορίου καὶ τὴν σίτισιν αὐτῶν, ὡς καὶ ὅλων τῶν πτωχῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Μονοδενδρίου.

Ὅλ' αὐτά, εἰς τὸ Μονοδένδρι, ἀποτελοῦν τὴν διαρκῆ ζωντανὴν παρουσίαν τῶν αἰοιδίμων Ριζαρῶν, τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ φρονήματός των.

«Εἶμαι, κατὰ δυστυχίαν, ὀλιγομαθῆς - γράφει τὸν Μάρτιον τοῦ 1825, ἐκ Μόσχας, ὁ Γεώργιος Ριζάρης πρὸς τὸν Ἀδαμάντιον Κοραῖν - ἀγάπησα ὅμως πάντοτε τὰς μαθήσεις καὶ ἐτίμησα τοὺς πεπαιδευμένους, ἀλλ' αἱ δυστυχίαι τῆς Ἑλλάδος δὲν μὲ ἐσυγχώρησαν νὰ εὐχαριστήσω τὴν ἐπιθυμίαν μου. Διὰ τὰς ἰδίας δυστυχίας καὶ ἐγὼ καὶ ὁ μακαρίτης ἀδελφός μου ἐξήσαμεν μακρὰν τῆς Πατρίδος μας, καί, ἐπιθυμῶντας νὰ τὴν ἴδωμεν ἐλευθέραν, ἀπωλέσαμεν τὸν καιρὸν μας καὶ ἤδη πλησιάζει καὶ εἰς ἐμὲ ἡ γεροντικὴ ἡλικία χωρὶς νὰ ἔχωμεν κληρονόμους. Ἀλλὰ καὶ ὁ μακαρίτης ἀδελφός μου καὶ ἐγὼ ἀπεφασίσαμεν νὰ ἀφῆσωμεν κληρονόμον τὴν πατρίδα μας καὶ ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην μας, δὲν εἶναι ἄλλο ὠφελιμώτερον ἀπὸ τὴν παιδείαν καὶ ὀρθὴν ἀνατροφὴν τῶν νέων, ὁ πρὸ ἐνὸς χρόνου ἀποθανὼν ἀδελφός μου Ματθαῖος διώρισεν τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς καταστάσεώς μας, μὲ τὸ ὁποῖον

ἐνόνω καὶ ἐγὼ τὸ ἰδικόν μου, διὰ νὰ συστήσωμεν σχολεῖον εἰς τὴν Πατρίδα μας....». Καὶ ἰδοὺ τὸ Σχολεῖον - τὸ Οἰκοτροφεῖον εἰς τὸ Μονοδένδρι, ἡ Ριζάρειος Σχολὴ ἐδῶ - νὰ παρέχουν παιδείαν εἰς τὰ Ἑλληνόπουλα, νὰ τὰ καθιστοῦν ἀληθεῖς ἀπογόνους τῶν Ριζαρῶν, ποὺ ἐφαίνοντο «χωρὶς κληρονόμους»!

Καὶ ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῖς γράφει εἰς τὴν ἀπὸ 5ης Μαΐου 1825 ἀπάντησίν του πρὸς τὸν Γεώργιον Ριζάρην:

«... Τοιαύτη γενναία καὶ ὄντως Ἑλληνικὴ ἀπόφασις..., γίνεται ἀσυγκρίτως ἐπαινετωτέρα, διότι συνεργεῖ εἰς τῶν ἀδελφῶν μας Ἑλλήνων τὴν παιδείαν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἄλλο ὠφελιμώτερον, ὡς ὀρθῶς κρίνεις καὶ λέγεις, δὲν εἶναι, διότι ἡ παιδεία μόνη δύναται νὰ φυλάξῃ τὴν μὲ τόσα αἵματα καὶ τόσους κόπους ἀποκτηθεῖσαν ἐλευθερίαν...».

* *

Ὁ Μάνθος ἢ Ματθαῖος, ὁ πρεσβύτερος τῶν δύο ἀδελφῶν Ριζαρῶν - μοναδικῶν τέκνων τοῦ Ρίζου Μάνθου καὶ τῆς Καλῆς, τῆς ὁποίας δὲν διεσώθη τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα - ἐξενιτεύθη ἐνωρίς εἰς τὴν Νίζναν τῆς Μικρᾶς Ρωσίας καὶ ἐκεῖ ἠσχολήθη μὲ τὸ ἐμπόριον. Βαθμιαίως ἐπεξέτεινε τὴν ἐμπορικὴν του δραστηριότητα εἰς τὴν Μόσχαν, τὴν Ὁδησσόν, εἰς τὴν Βεσσαραβίαν καὶ τὰς παραδουναβείους χώρας, ὡς καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐγκατασταθεὶς τελικῶς, ὡς μεγαλέμπορος πλέον, εἰς τὴν Μόσχαν. Ὁ Μάνθος Ριζάρης ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων Φιλικῶν, ἀναπτύξας μεγάλην δραστηριότητα εἰς τοὺς κόλπους τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, ἥδη ἀπὸ τοῦ 1814, ὑπὸ τὸ συνθηματικὸν ὄνομα «Πρόθυμος», συνεδέετο δὲ στενῶς μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου.

Προσέτι, γενναία ὑπῆρξεν ἡ χρηματικὴ ἐνίσχυσις, τὴν ὁποῖαν ὁ Μάνθος Ριζάρης παρέσχεν εἰς τὸν Ἀπελευθερωτικὸν Ἀγῶνα. Ὑπελογίσθη ὅτι αἱ σχετικαὶ ὑπὲρ τοῦ Ἀγῶνος ἄμεσοι χρηματικαὶ χορηγίαι τοῦ Μάνθου Ριζάρη καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Γεωργίου ὑπερέβησαν τὰς 88.000 ρουβλίων.

Παραλλήλως ἀπέστειλεν - ἤδη ἀπὸ τοῦ 1814 - χορήματα διὰ τὴν λειτουργίαν Σχολείου εἰς τὸ Μονοδένδρι, ἐνδιαφερόμενος ὅλως ἰδιαίτερος διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Ἑλληνοπαίδων. Ἦτο μέγας ὁ πόθος του νὰ ἰδρῶσῃ μεγάλην Σχολὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα, μάλιστα εἰς τὸ Μονοδένδρι, εὐθὺς ὡς ἀπηλευθεροῦτο ἡ Πατρίς μας. Καθὼς δὲν ἠτύχησε νὰ τὴν ἴδῃ ἐλευθέραν, ἀποβιώσας εἰς τὴν Μόσχαν τὰς ἀρχὰς τοῦ 1824, ἐνεπιστεῖθη τὴν πραγματοποιήσειν τοῦ πόθου του καὶ τὴν παρουσίαν του εἰς τὸν νεώτερον ἀδελφόν του, τὸν Γεώργιον.

Ἦτο μόλις τριῶν ἐτῶν ὁ Γεώργιος Ριζάρης, ὅταν ἀπέθανεν ὁ πατὴρ του, τὸ 1722. Εἰς τὸ Μονοδένδρι ἐπέρασε τὴν παιδικὴν καὶ νεανικὴν περιόδον τῆς ζωῆς του καί, ἀργότερα, ὅταν ἐσταθεροποιήθησαν αἱ ἐμπορικαὶ ἐργασίαι τοῦ ἀδελφοῦ του Μάνθου, προσεκλήθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ μετέβη πρῶτα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν (κατὰ πᾶσαν πιθανότητα) καὶ ἔπειτα εἰς τὴν

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΙΖΑΡΗΣ
(Ἐλαιογραφία Λύτρα).

Ρωσσίαν, εἰς τὴν Νίζναν τὸ 1806. Ἐκτοτε οἱ δύο ἀδελφοὶ δροῦν ἀπὸ κοινοῦ, ὁ δὲ Γεώργιος, κινούμενος μεταξὺ Νίζνης - Ὁδησσοῦ - Μόσχας, τελικῶς διαμένει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν Μόσχαν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μάνθου.

Ἦδη εἰς τὸν νοῦν τοῦ Γεωργίου Ριζάρη ἀποκρυσταλλοῦται βαθμηδὸν ἡ ἰδέα νὰ ἱδρυθῇ Σχολεῖον εἰς τὸ Μονοδένδρι καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ εἰς τὰς Ἀθήνας. Οὕτω τὸ 1832 ἀγοράζει, ἀποστείλας χρήματα ἐκ Ρωσσίας, ἓν κτῆμα πλησίον τοῦ Ἀμαρουσίου καὶ μίαν οἰκίαν εἰς Ἀθήνας, τὸ δὲ ἐπόμενον ἔτος ἀγοράζει τὸ εἰς τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ κτῆμα.

Τὸ 1835 ὁ Γεώργιος Ριζάρης ἐγκαταλείπει τὴν Ρωσσίαν, διὰ νὰ κατέλθῃ καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ ὁριστικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ 1836 εὐρίσκεται εἰς Τεργέστην καὶ τὸ 1837, μετὰ ἐξάμηνον παραμονὴν εἰς τὴν Ζάκυνθον, ἀφικνεῖται - τὸν Ἰούνιον - εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀδριανοῦ οἰκίαν του.

Μοναδικὴ ἔκτοτε, καὶ μέχρι τοῦ θανάτου του, φροντίς τοῦ Γεωργίου Ριζάρη ἦτο: νὰ ἀγοράσῃ προσοδοφόρα κτῆματα καὶ νὰ ἀνοικοδομήσῃ, ὥστε νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐπαρκῆ περιουσίαν καὶ εἰσοδήματα διὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν εἰς Ἀθήνας καὶ τὸ Σχολεῖον εἰς Μονοδένδρι· νὰ ὁλοκληρώσῃ σειρὰν διαβημάτων, ὥστε νὰ ἔχῃ τὴν Κυβερνητικὴν ἐγκρίσιν διὰ τὴν ἱδρύσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς· νὰ συν-

τάξῃ τὴν τελικὴν διαθήκην του, κατὰ τρόπον διασφαλίζοντα ἀπολύτως τὴν ἱδρύσιν, λειτουργίαν καὶ ἀπόδοσιν τῆς Σχολῆς, διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς ἐκπαιδεύσεως, εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ κοινοῦ πόθου τοῦ ἀδελφοῦ του Μάνθου καὶ τοῦ ἰδίου.

Αὐτὴ ἡ ὥχρὰ καὶ ἀτελής σκιαγράφησις τῆς δράσεως, τῶν ἐπιδιώξεων καὶ τῶν πόθων τῶν ἀδελφῶν Ριζάρων ἀρκεῖ, ἐλπίζω, διὰ νὰ καταδείξῃ τὴν φωτεινὴν προσωπικότητα, τὸ ὑψηλὸν φρόνημα, τὸν βαθύτατον πατριωτισμὸν καὶ τὸν ἐνθεὸν ζῆλον τῶν Ἰδρυτῶν τῆς Σχολῆς μας, τῶν ὁποίων γεραίρομεν τὴν μνήμην κατὰ τὸν σημερινὸν ἑορτασμὸν τῆς 125ετίας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς Ριζαρείου.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 72 τῆς Διαθήκης, «Σκοπὸς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ταύτης Σχολῆς εἶναι νὰ χορηγῇ εἰς νέους, ἔχοντας τὰς ἀπαιτούμενας προπαιδευτικὰς γνώσεις, τοιαῦτα διδακτικὰ μέσα, ὥστε εἰς διάστημα πέντε ἐτῶν νὰ εἶναι εἰς στάσιν νὰ ἐνδυσθῶσι τὸ ἱερὸν σχῆμα τῆς Ἱερωσύνης, γινόμενοι Ἱερεῖς μετὰ τὴν περσάτωσιν τῆς πενταετοῦς σπουδῆς. Ἡ ἐν αὐτῇ τῇ Σχολῇ ἐκπαίδευσις πρέπει νὰ εἶναι πρὸ πάντων τοιαύτη, ὥστε νὰ συντελῇ καὶ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν τῆς νεολαίας».

Καθώρισεν, μάλιστα, ὁ Γεώργιος Ριζάρης καὶ τὸ βασικὸν πρόγραμμα μαθημάτων τῆς Σχολῆς. Προσέθεσε δὲ εἰς τὸ ἄρθρον 78 τῆς Διαθήκης: «Παρακαλῶ τὰ δύο Συμβούλια τῆς Σχολῆς νὰ κινήσωσι πάντα λίθον (ἂν ἐγὼ ζῶν δὲν τὸ κατορθώσω) διὰ νὰ ἐνδύσῃ ὁ Βασιλεὺς, ὥστε ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ νὰ διδάσκωνται ὅσοι σκοπεύουσι νὰ ἐνδυσθῶσι Ἱερωσύνης ἐνδυμα καὶ νὰ μὴ εἶναι δεκτοὶ εἰς Ἱερωσύνην, εἰ μὴ ὅσοι ἔχουν τακτικὰ ἀποδεικτικὰ περὶ τῆς ἐν αὐτῇ σπουδῆς των».

Ἀκολουθῶς, ὁρίσθησαν ἐν τῇ Διαθήκῃ τὰ τῆς ἐπιλογῆς ὑποτρόφων ἐκ Ζαγορίου καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν τῆς Ἑλλάδος περιοχῶν, ὡς καὶ ἡ ἱδρύσις οἰκοτροφείου: «νὰ ἐνδιαιωῦνται» - γράφει τὸ ἄρθρον 161 - «εἰς τὸ κατὰστημα τῆς Σχολῆς [δηλαδή, ἀρχικῶς, «εἰς τὴν πλησίον τῶν Ἀνακτόρων κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν Ἀμπελοκήπων κειμένην (ιδιόκτητον) οἰκοδομήν»] ὡς εἰς Κοινόβιον οἱ ὑπότροφοι, καθ' ὅσον διαρκοῦν αἱ σπουδαί των».

Καθ' ὅλον τὸν μέχρι σήμερον βίον τῆς Σχολῆς ἐργῶδεις κατεβλήθησαν προσπάθειαι ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε Συμβούλων - Ἐκτελεστῶν, τῶν Διευθυντῶν καὶ Καθηγητῶν τῆς, μετὰ τὴν συμπαραστάσιν καὶ τῶν ἀποφοίτων τῆς, νὰ ἐκπληρωθοῦν ὅσον τὸ δυνατόν πλήρως οἱ διὰ τῆς Διαθήκης ταχθέντες σκοποὶ οὗτοι.

Καὶ ἡ μὲν ἀναγωγή τῆς Ριζαρείου εἰς Σχολὴν Ἱερέων, καὶ δὴ ἀποκλειστικῶς, ὡς ἡ ἐν τῷ προμνησθέντι ἐβδομηκοστῷ ὀγδόῳ ἄρθρῳ τῆς Διαθήκης εὐχῇ, δὲν ἐξεπληρώθη εἰσέτι ὁλοσχερῶς, καὶ περὶ τούτου θὰ ἀναφερθῶ ἐν τοῖς ἐπομένοις. Ὡς πρὸς τὰ λοιπά, ὅμως, - καὶ δὴ ὡς πρὸς τὸν γενικώτερον σκοπὸν τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς ὡς Ἐκκλησιαστικῆς ἐν γένει

και ὡς ἑλληνοχριστιανικοῦ ἐκπαιδευτηρίου - ἡ προσπάθεια τῆς Σχολῆς ἐπέτυχε καὶ ἀπέδωκεν αὐτὴ ἀγλαὸς καρπούς.

Πράγματι - ὡς δείκνυται ἐκ προηγουμένων στατιστικῶν καὶ ἐκ τῆς τελευταίας τοῦ παλαιοῦ ἀποφοίτου τῆς Σχολῆς κ. Ἀλεξάνδρου Σάντα - ἐνεγράφησαν εἰς τὴν Σχολὴν, μέχρι καὶ τοῦ 1968, συνολικῶς 2.054 μαθηταί, ἐξ αὐτῶν δὲ ἀποφοίτησαν 1.082, ἐνῶ 815 διέκοψαν τὴν φοίτησιν. Εἰς τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν περιλαμβάνονται καὶ οἱ 111 φοιτήσαντες κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1968-1969. (Ἦδη ἀποφοίτησαν ἐξ αὐτῶν 11, κατὰ δὲ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτῶντων εἰς τὴν Σχολὴν ἀνῆλθεν εἰς 127).

Μολοντί τὰ ὑπάρχοντα στατιστικὰ στοιχεῖα εἶναι ἀκόμη ἐν πολλοῖς ἀτελῆ καὶ πολλὰ ὑπάρχον κενὰ εἰς τὰς πληροφορίας περὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς μέχρι σήμερον ἐγγραφέντων εἰς αὐτὴν καὶ φοιτησάντων, οὐχ ἦττον δυνάμεθα νὰ σκιαγραφήσωμεν τὴν ἀπόδοσιν τῆς Σχολῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀκολουθῶν ἀσφαλῶν δεδομένων, ἦτοι:

Ἐκ τοῦ προμνησθέντος συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν 2.054 ἐγγραφέντων, ἐξ ὧν 1.082 ἀποφοιτήσαντες (μέχρι τοῦ προηγουμένου σχολικοῦ ἔτους).

Πρῶτον, 576 ἐτάχθησαν εἰς τὴν ἄμεσον ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογικῆς Παιδείας, καὶ εἰδικώτερον: 53 ἐξ αὐτῶν ἀνεδείχθησαν Ἀρχιερεῖς ἢ Μητροπολίται. Μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνεται ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, λαμπρύνων διὰ τῆς παρουσίας του τὸν σημερινὸν ἑορτασμὸν τῆς ALMA MATER, φοιτήσας κατὰ τὴν περίοδον 1919 ἕως 1924. 23 κατέλαβον τὴν ἑδραν τῆς Θεολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, 250 περίπου ἐγένοντο Κληρικοὶ ἐν γένει (ιερεῖς, ἀρχιμανδρίται, ιεροκήρυκες) καὶ 250 ἐγένοντο Θεολόγοι Καθηγηταί εἰς Σχολεῖα Μέσης Ἐκπαίδευσως, ἐξ ὧν οἱ 142 ἀνεδείχθησαν Γυμνασιάρχαι.

Δεύτερον, 354 ἐγένοντο ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοί, ἐνταχθέντες εἰς τὰς διαφόρους τῆς ἐκπαιδεύσεως βαθμίδας, τὴν στοιχειώδη, τὴν μέσσην καὶ τὴν ἀνωτάτην, ἦτοι: 262 ἐγένοντο Δημοδιδάσκαλοι, 67 Φιλόλογοι Καθηγηταί εἰς Σχολεῖα Μέσης Ἐκπαίδευσως, 6 Ὑφηγηταί καὶ 10 Καθηγηταί Πανεπιστημίου εἰς ἄλλας, πλὴν τῆς Θεολογίας, ἑδρας.

Παραλείποντες τὴν μνείαν τῶν λοιπῶν, λαβόντων πτυχίον πανεπιστημίου εἴτε ἐν γένει τραπέντων εἰς διάφορα ἄλλα ἐπαγγέλματα, καὶ περιοριζόμενοι εἰς μόνως τὰς δύο κατηγορίας Ριζαρειῶν, εἰς τὰς ὁποίας προηγουμένως ἀνεφέρθη δι' ἀριθμητικῶν δεδομένων, σαφῶς ἀντιλαμβανόμεθα, ὅτι μερίστη ὑπῆρξεν ἡ ἀπόδοσις τῆς Ριζαρείου Σχολῆς καὶ ὑψίστη ἡ συμβολὴ τῆς εἰς τὴν Θεολογικὴν καὶ τὴν ἐν γένει Παιδείαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὅτι ἡ Σχολὴ ἐξεπλήρωσεν ἐπιτυχῶς μέχρι τοῦδε τὸν γενικὸν αὐτῆς σκοπὸν.

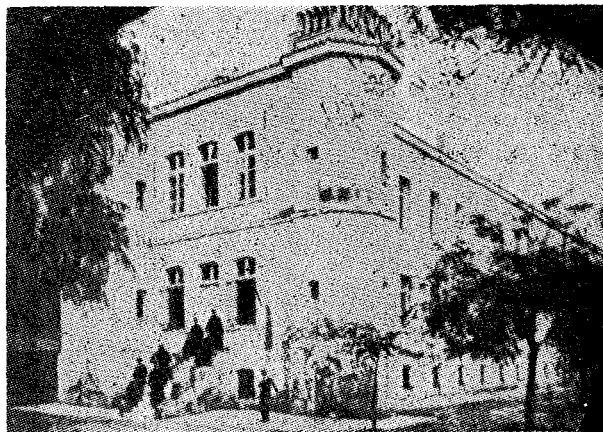
Καὶ δυνάμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν σήμερον αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἔγραψεν - ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τῶν 75 ἔτων λειτουργίας τῆς Σχολῆς - ὁ ἀείμνηστος Διευθυντῆς

τῆς Ριζαρείου, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος:

«... Ὁ Ριζάρης, τὸν γενικὸν τῆς Σχολῆς σκοπὸν καθορίζων, ἔλεγεν ὅτι οὗτος ἦτο ἡ βελτίωσις τῆς καταστάσεως τοῦ Κλήρου, ἡ ἐξάπλωσις τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας καὶ ἐν γένει τῶν φώτων. Ἀδιστακτικῶς δὲ φρονοῦμεν ὅτι ἡ Ριζαρείου Σχολή, βελτιώσασα, τὸ ἐπ' αὐτῇ, τὴν κατάστασιν τοῦ Κλήρου καὶ ἐξαπλώσασα, διὰ τῶν πολυαρίθμων τροφίμων αὐτῆς, τὴν εὐαγγελικὴν ἀλήθειαν καὶ τὰ φῶτα ἐν γένει, τὸν σκοπὸν τοῦτον τελείως ἐξεπλήρωσεν».

Ἀλλὰ δὲν δύναται, ἀτυχῶς, νὰ λεχθῇ τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὸν εἰδικὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἔταξε διὰ τὴν Σχολὴν ὁ Γεώργιος Ριζάρης: δηλαδή - ὡς ἀνέφερα ἤδη - τὴν ἀνάδειξιν τῆς εἰς «Σχολὴν Ἱερέων», εἰς πρότυπον Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν, ἡ ὁποία ὄχι μόνον νὰ ἐξασφαλίσῃ ὑψηλὴν ποιότητα θεολογικῆς μορφώσεως καὶ ἐξειδικεύσεως εἰς τὸ κληρικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ ἀριθμητικῶς νὰ ἀνταποκρίνεται καὶ νὰ καλύπτῃ ὅλας τὰς ἀνάγκας τῆς Χώρας εἰς ἱερεῖς - παντοῦ, εἰς τὰς πόλεις, τὰς κομποπόλεις, τὰ χωρία. (Μάλιστα ὁ Ριζάρης ἠύχετο νὰ ἀναδειχθῇ ἡ Ριζαρείου εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἐν Ἑλλάδι «Σχολὴν Ἱερέων»).

Οἱ Ἐκτελεσταί τῆς Διαθήκης - Σύμβουλοι καὶ ἡ Διεύθυνσις τῆς Σχολῆς συνεχεῖς καὶ ἐντόνους κατέβαλον ἐξ ἀρχῆς, καὶ καταβάλλον καὶ νῦν, προσπάθειαν διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ εἰδικοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ὑφ' ὅλους τοὺς τύπους ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἐλειτουργήσεν ἄχρι τοῦδε ἡ Ριζαρείου, ἦτοι: ὡς πεντατάξιος Ἱερατικὴ Σχολή (μέχρι τοῦ 1919), ὡς πεντατάξιον Ἱεροδιδασκαλεῖον (ἀπὸ τοῦ 1919 μέχρι τοῦ 1929), ὡς ἐξατάξιος Ἱερατικὴ Σχολή (1929-1931), ὡς πεντατάξιος πάλιν (1931-1936), καὶ - ἐκ νέου - ὡς ἐξατάξιος (1936-1938) καὶ Ἱεροδιδασκαλεῖον (1938-1940). Καὶ κατὰ τὴν νέαν, τὴν τελευταίαν περίοδον (ἀπὸ τοῦ 1960), ὅτε ἡ Σχολὴ μετεφέρθη ἀπὸ τὰ ἐπὶ τῆς Λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας 34 παλαιὰ διδασκῆρια εἰς τὰς νέας ἐν Χαλανδρίῳ ἐγκαταστάσεις τῆς,

Τὸ ἐν Ἀθῆναις παλαιὸν κτίριον τῆς Ριζαρείου Σχολῆς.

λειτουργεί και πάλιν ως εξατάξιος. Καθ' όλον τὸ χρονικὸν διάστημα καὶ ὑπ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς τύπους σταθερὰ παρέμεινεν ἡ ἐπιδίωξις ὁλοκληρωτικῆς ἐκπληρώσεως τοῦ «εἰδικοῦ σκοποῦ» τῆς Σχολῆς, ὡς τὸν ἔταξεν ὁ Ριζάρης.

Καὶ ἡ παρὰ τῇ Σχολῇ λειτουργία τοῦ διὰ τοῦ 'Αναγκαστικοῦ Νόμου 540 [1945] συσταθέντος 'Ανωτέρου 'Εκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου, διετοῦς φοιτήσεως δι' ἀποφοίτους Γυμνασίου, δυναμένους εἶτα νὰ χειροτονηθοῦν ἱερεῖς, ὡς καὶ διὰ τὴν μετεκπαίδευσιν τῶν ἤδη ὑπηρετούντων ἐφημερίων, καλύπτει μὲν βραχυχρονίως κατεπειγούσας ἀνάγκας δι' ἐπιμόρφωσιν ὑποψηφίων ἐφημερίων, καὶ ἀπέδωκε μέχρι σήμερον 560 ἐφημερίους, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀναγκαίαν εἰδικὴν πρότυπον 'Εκκλησιαστικὴν Σχολήν, τὴν ὅποιαν ἠθέλησεν ὁ Γεώργιος Ριζάρης.

Ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ εἰδικοῦ τούτου σκοποῦ δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ μόνῃς τῆς προσπάθειας τῶν Συμβούλων, τῆς Διεθύνσεως καὶ τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς μας. Διότι τὰ παρεμβαλλόμενα ἐμπόδια, ἀναγόμενα εἰς γενικωτέρας συνθήκας καὶ ὅρους κοινωνικο-πολιτιστικούς, πέραν τῆς Σχολῆς καὶ τῶν δυνατοτήτων της κειμένους, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπερπηδηθῶν καὶ νὰ ἀρθῶν, εἰμὶ μόνον διὰ τῆς στενῆς συνεργασίας Πολιτείας - 'Εκκλησίας καὶ Ριζαρείου Σχολῆς, διὰ τῆς ἐνεργοῦ συμπαραστάσεως τῆς 'Εκκλησίας καὶ Πολιτείας εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς Σχολῆς μας καὶ εἰς τὴν ὁλόκληρον ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τοῦ κλήρου, τὸσον σημαντικοῦ διὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος.

Περὶ τῶν ἐξωγενῶν ἐμποδίων, ἀρκεῖ ὡς παράδειγμα νὰ ἀναφερθῇ ἡ μέχρι πρό τιμος κρατούσα κατὰστασις δεινῆς μισθολογικῆς ἀβεβαιότητος καὶ ἀνεπαρκείας - διὰ νὰ μὴ εἴπω ἐξαθλιώσεως - τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου. Ἀλλ' ἤδη ὁ 'Αναγκαστικὸς Νόμος ὑπ' ἀριθμ. 469 τοῦ 'Ιουλίου 1968 (περὶ μισθολογικῆς διαβαθμίσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος) ἔθεσεν ἐδραίας τὰς βάσεις διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἀντιμετώπισιν τοῦ θέματος. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκφράζομεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Κυβέρνησιν.

Ὑπολογίζεται ὅτι χρειαζόμεθα ἐτησίως 250 κληρικούς (ἐναντί 188 συνταξιοδοτούμενων ἢ ἀποθησκόντων). Κληρικούς μὲ ἰσχυρὸν θρησκευτικὸν φρόνημα, ἀρτίαν θεολογικὴν μόρφωσιν, εὐρεῖαν κοινωνικὴν ἀντίληψιν καὶ ἐκπαίδευσιν, ὥστε νὰ γίνουν οἱ ἀμωμορφῶται τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας. Νὰ γίνουν οἱ θρησκευτικοί, πνευματικοὶ καὶ κοινωνικοὶ σύμβουλοι. Νὰ ἀφυπνίσουν τὰς συνειδήσεις, νὰ ἀναστρέφουν καὶ διαλύσουν τὰ ρεύματα τοῦ ἀμοραλισμοῦ καὶ τοῦ μηδενισμοῦ εἰς τὰς πόλεις, καὶ νὰ ἀποτινάξουν τὴν ληθαργίαν ἢ ὅποια βαρύνει τὴν ἐλληνικὴν ὑπαιθρον. Ὅπως εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τὰς κωμοπόλεις καὶ τὰ χωρὰ ὁ ἀγροτικὸς ἰατρός, ἱκανὸς καὶ μὲ κοινωνικὴν ἀντίληψιν, ἔτσι εἶναι ἀπαραίτητος - καὶ πολὺ περισσότερον - ὁ μορφωμένος ἱερεὺς, ἀπολύτως ἐγκρατὴς θεολογικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς, μὲ ἀρτίαν γενικωτέραν ἐκπαίδευσιν καὶ κοινωνικὴν συνείδησιν.

Ταῦτα πάντα ἀποτελοῦν ἄμεσον ἐπιδίωξιν τῆς 'Εκκλησίας μας, ἡ ὁποία - ὡς γνωρίζομεν - μελετᾷ εἰς βάθος τῶρα τὸ πρόβλημα τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου καὶ ἐπεξεργάζεται κατ'ἀλληλα μέτρα διὰ τὴν πλήρη ἀντιμετώπισιν του. Ἡ ριζικὴ λύσις του εἶναι κέντριον μέλημα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Γεωργίου.

Εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ θέματος αὐτοῦ ἐπιθυμεῖ ἡ Ριζαρείος Σχολὴ ἀποφασιστικῶς νὰ συμβάλῃ. Καὶ δύναται. Καὶ κατὰ τὴν ποιότητα τῆς μορφώσεως καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑποψηφίων ἐφημερίων. Μὲ τὴν συμπαραστάσιν τῆς 'Εκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους.

Οἰκονομικῶς, ἐλπίζομεν ὅτι - μὲ τὰ νέα σχέδια ἀξιοποιήσεως τῆς περιουσίας τοῦ ἱδρύματος, τὰ ὅποια κατέστρωσε τὸ Συμβούλιον τῆς Σχολῆς καὶ τὰ ὅποια ἤρχισαν ἐκτελούμενα ἤδη - θὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰς δαπάνας τῆς λειτουργίας ὡς Ἀνωτέρας Πρότυπον 'Εκκλησιαστικῆς Σχολῆς καὶ ὡς Ἀνωτέρας Θεολογικῆς Ἐπισμορφωτικῆς Σχολῆς. Διὰ τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τῶν σχεδίων ἀξιοποιήσεως τῆς περιουσίας τῆς Ριζαρείου, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἔχωμεν τὴν συμπαραστάσιν τῆς Πολιτείας. Ἦδη ἡ περιουσία αὕτη εἶναι σημαντικὴ, διότι εἰς τὴν γενναίαν χορηγίαν τῶν Ριζαρῶν προσετέθησαν κληροδοτήματα καὶ δωρήματα, διὰ τὰ ὅποια βαθυτάτη εἶναι ἡ πρὸς τοὺς χορηγούς-εὐεργέτας εὐγνωμοσύνη μας.

Ἡ σημερινὴ γενεὰ τῶν Ἐκτελεστῶν τῆς Διαθήκης Ριζάρη - καὶ ἐξ ὀνόματος τῶν Ἐκτελεστῶν αὐτῶν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ὁμιλῶ - ἔθεσεν ὡς σκοπὸν της νὰ ὁλοκληρώσῃ τὴν προέχουσαν θέλησιν τοῦ δωρητοῦ, ὡς τὴν ἐξέφρασεν εἰς τὸ ἄρθρον 78 τῆς Διαθήκης του: Νὰ γίνῃ ἡ Ριζαρείος Πρότυπος 'Εκκλησιαστικὴ Σχολή, ὑπηρετοῦσα τὴν 'Εκκλησίαν, ἐξασφαλίζουσα τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν κληρικῶν, ὑψηλοφρόνων, ἐνθέων, πεπαιδευμένων.

Ἡ Ριζαρείος 'Εκκλησιαστικὴ Σχολὴ δὲν ἔχει ἄλλον, καλλίτερον τρόπον νὰ ἐορτάσῃ τὰ 125 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας της, εἰμὶ νὰ ἀπευθυνθῇ εἰς τὴν 'Εκκλησίαν καὶ τὴν Πολιτείαν, λέγουσα:

«Εἶμαι εἰς τὴν διάθεσίν Σας, νὰ ἀναλάβω τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν κληρικῶν, τοὺς ὁποίους ἡ Πατρίς μας χρειάζεται».

Ἡ πρότασις αὕτη χαροποιεῖ τὰς ψυχὰς τῶν Ριζαρῶν. Θὰ ἀγάλλωνται αἱ ψυχαὶ των, ὅταν θὰ γίνῃ ἀποδεκτή. Εὐχὴ μας εἶναι νὰ γίνῃ συντόμως.

Καὶ προσδοκία. Ἡ προσδοκία, διὰ τῆς ὁποίας πανηγυρίζομεν τὴν 125ην ἐπέτειον ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως λειτουργίας τῆς Ριζαρείου 'Εκκλησιαστικῆς Σχολῆς καὶ γεραίρομεν τὴν μνήμην τῶν ἀοιδίμων Μάνθου καὶ Γεωργίου Ριζάρη».

Ἐν συνεχείᾳ, μετὰ τὴν ὁμιλίαν τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Σχολῆς, καθηγητοῦ κ. Στρατῆ Ἀνδρεάδη περὶ τοῦ ὑπὸ τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς συντελεσθέντος ἔργου καὶ τῶν μελλοντικῶν ἐπιδιώξεων αὐτῆς, ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Γεώργιος, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Ἐξοχώτατε,

Πρὸ ἡμίσεος ἀκριβῶς αἰῶνος, κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1919, εἰς ὁρφανὸς πατρός καὶ πτωχὸς μαθητῆς, ἐπιθυμῶν διακαῶς νὰ γίνῃ Ριζαρεῖτης καὶ νὰ φορέσῃ τὰ ρασάκια, πὺν ἔβλεπε νὰ φοροῦν οἱ τρόφιμοι τῆς Σχολῆς, ἐλάμβανε μέρος εἰς τὸν διαγωνισμόν τῶν «ἐξ ἐλευθέρως Ἑλλάδος ὑποτρόφων τῆς Ριζαρείου Περιουσίας». Ἐλθὼν δεύτερος εἰς τὸν διαγωνισμόν, ἔλαβε τὴν δευτέραν ἐκ τῶν δύο ὑπαρχουσῶν ὑποτροφῶν.

Σημειωτέον, ὅτι ὁ πόθος τοῦ μικροῦ μαθητοῦ νὰ καταταγῇ καὶ αὐτὸς μεταξὺ τῶν Ριζαρεῖτων συνεχῶς ὑπεξεκαίετο, διότι εἶχε τὸ προνόμιον νὰ ἐκκλησιάζεται εἰς τὸν Ναὸν τῆς Σχολῆς ἀπὸ τῶν πρώτων τάξεων τοῦ Σχολαρχείου. Τῇ μεσολαβήσει ἐγενεὺς δεσποίνης, συγγενοῦς τοῦ ἐκ Σμύρνης ἐκτελεστοῦ τῆς Διαθήκης, τῆς Ἀνθίπης Χρυσοχοΐδου, τὸ γένος Λαμπρινούδη, ἡ ὁποία μετὰ ταῦτα ἐγένετο καὶ εὐεργέτις του, τοῦ ἐπετράπη νὰ ἐκκλησιάζεται εἰς τὸν Ναὸν τῆς Σχολῆς. Κατελάμβανε δὲ ὁ μικρὸς ἐκεῖνος καὶ ὅλως ἰδιαιτέραν ἐν τῷ Ναῷ θέσιν, διότι ὁ μακαριστῆς μνήμης τότε Διευθυντῆς τῆς Σχολῆς, ὁ μετέπειτα Ἀθηνῶν Χρυσόστομος, διῶδὼν φαίνεται τὸν φλογερὸν πόθον τοῦ μικροῦ ἐκεῖνου ἐκκλησιαζομένου, τὸν ἐκάλει ἐκάστοτε ἵνα σταθῇ παρὰ τὸ ἐν τῷ σολέα στασίδιον τοῦ Διευθυντοῦ!

Ποία ὅμως ὑπῆρξεν ἡ ἀπογοήτευσις τοῦ λιλιπουτείου ἐκεῖνον Ριζαρεῖτον, ὅτε σχεδὸν ἅπαντες οἱ συνταξιῶταί του περιεβλήθησαν τὴν στολὴν τοῦ Ριζαρεῖτον, αὐτὸς ὅμως, ὅπως καὶ τρεῖς ἄλλοι ἐξ ἴσου μικροσκοπικοὶ μαθηταί, διὰ νὰ μὴ ἀποτελοῦν γελοιογραφίαν ρασοφόρον, κατ' ἀπόφασιν τοῦ Διευθυντοῦ, ἔλαβον εἰδικὴν πολιτικὴν περιβολήν, χάριν αὐτῶν ἐπινοηθεῖσαν.

Ὁ μαθητῆς, λοιπόν, ἐκεῖνος ἐπὶ πενταετίαν διακούσας τὰ μαθήματα ἐν τῇ Σχολῇ, ἀπεφοίτησεν ἐξ αὐτῆς, λαβὼν μάλιστα τὸ πτυχίον ἀμφοτέρων τῶν τότε λειτουργούντων Τμημάτων τῆς. Ἐγγραφεὶς δὲ κατόπιν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἔλαβε καὶ ἐξ αὐτῆς καὶ τὰ δύο χορηγούμενα τότε διπλώματα καὶ ἐν συνεχείᾳ μετὰ τινα ἔτη, ἐπιτυχῶν εἰς διεξαχθέντα διαγωνισμόν τοῦ Μανουσείου Κληροδοτήματος, μετέβη ὡς ὑπότροφός του ἐπὶ ἑξ ἑξάμηνα εἰς Γερμανίαν, εἶτα δὲ ἐπὶ ἑν καὶ εἰς Ἀγγλίαν δι' εὐρυτέρους σπουδὰς. Τέλος, παρελθόντος ἔτους μόλις ἀπὸ τῆς ἑξ Ἑσπερίας ἐπιστροφῆς του, ὁ Χάρτι θεῖα ἀνδρωθεὶς σώματι καὶ πνεύματι, ἐνωτισθεὶς τῆς οὐρανίου προσκλήσεως, προσήλθεν εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον, καὶ ἰδοὺ, τὴν στιγμὴν ταύτην, ἔχει τὴν τιμὴν νὰ εὐρίσκειται ἐνώπιον Ὑμῶν, ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Πάντες δόνασθε νὰ μαντεύσῃτε τὴν συγκίνησιν, τὴν ὁποίαν αἰσθάνομαι σήμερον ἀναπολῶν τὴν διαρρευσάσαν πεντηκονταετίαν, καὶ τὰ αἰσθήματα βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης, τὰ ὁποῖα πλημμυρίζουν τὴν ψυχὴν μου ἐναντὶ τῶν αἰοδύμων εὐεργετῶν μου, Μάνθου καὶ Γεωργίου. Ἄνευ τῆς Σχολῆς ταύτης, τὴν ὁποίαν οὗτοι διὰ τοῦ τιμίου αὐτῶν ἰδρώτος καὶ ἐκ φλογεράς πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα ἀγάπης ἴδρυσαν, δὲν θὰ ἦτο δυνατόν οὔτε εἰς ἐμὲ οὔτε εἰς πολλοὺς ἄλλους, νὰ διέλθωμεν τὰς τάξεις τῆς Μέσης Παιδείας, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ φοιτήσωμεν ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν Ἀνωτάτην Ἐκπαίδευσιν.

Ἄλλ' ἡ συγκίνησίς μου καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη μου δὲν προέρχονται ἀπὸ προσωπικά μου μόνον αἰσθήματα οὔτε ἀποτελοῦν χρέος μόνον ἐκείνων, ὅσοι ἠτύχησαν νὰ μαθητεύσουν εἰς τὴν Σχολήν. Εἶμαι βαθύτατα εὐγνώμων πρὸς τὴν ἱερὰν μνήμην τῶν αἰοδύμων Ριζαρῶν καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τοῦτο δέ, παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι μόνον τὸ ἐν περίπου ὄγδοον ἐκ τῶν ἐγγραφέντων εἰς τὴν Σχολὴν ἔχει ἱερωθῇ. Διότι οἱ Ριζάραι, ἰδρύσαντες τὴν Σχολήν, ἤρπαν ἓνα λαμπρὸν πνευματικὸν φάρον, ὁ ὁποῖος ἔστειλε τὰς ζωογόνους ἀκτῖνάς του τὸσον εἰς τοὺς ἐλευθέρους, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὑποδούλους ἀδελφούς μας, ἐβοήθησε δὲ ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας Ἑλλήνων, ἵνα μαθητευθέντες «εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» ἐξάγουν «ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτῶν» ὑπὲρ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας «καινὰ καὶ παλαιὰ» (Μτ. ιγ', 52). Τοῦτο βεβαίως, πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ, δὲν εἶναι ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει ἡ Διαθήκη τοῦ Γεωργίου Ριζάρη. Ἄλλ' ἡ κλίσις πρὸς τὸ ὕψιλον ὑπουργήμα τῆς ἱερωσύνης εἶναι καὶ κλήσις Θεοῦ. Τὴν δὲ κλήσιν ταύτην, ὅσονδήποτε κραυγαλέα καὶ ἂν εἶναι, ὁ νεαρὸς ὑποψήφιος Ριζαρεῖτης δὲν διαθέτει τὴν ὠριμότητα καὶ τὰς λοιπὰς προϋποθέσεις διὰ νὰ τὴν διακριβώσῃ. Δι' ὃ καὶ δὲν δικαιούμεθα νὰ τὴν ἀπαιτήσωμεν ἀπὸ αὐτόν.

Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον αἱ ψυχαὶ τῶν μακαρίων ἱδρυτῶν τῆς Σχολῆς ταύτης δικαιοῦνται νὰ ἀπαιτήσουν εἶναι δύο τινά. Ἀπὸ μὲν τοὺς ὑπευθύνους χειριστὰς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας καὶ τοὺς διαχειριστὰς τῆς Ριζαρείου Περιουσίας, ὅπως ἐξασφαλίσουν ὅλας ἐκεῖνας τὰς προϋποθέσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ βοηθοῦν τοὺς ὑποψηφίους Ριζαρεῖτας νὰ ἀκούσουν τὴν ὡσεὶ «αὐρὰς μὲν λεπτῆς», πλὴν ἔντονον καὶ σαφεῖ πρόσκλησιν τῆς θείας Χάριτος, ἵνα προσεγγίσουν τὸ φρικτὸν θυσιαστήριον. Ἀπὸ δὲ τοὺς μαθητευθέντας παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ριζαρῶν τὴν ἔμπρακτον καὶ ἀνιδιοτελεῖ ἀγάπην τῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἀπὸ τῆς οἰασθήποτε σκοπιᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται, θετικὴν καὶ ἐνεργὸν ὑποβοήθησιν τοῦ ἔργου τῆς.

Ταῦτα ἂς ἀποτελέσουν καὶ τὴν εὐχὴν πάντων ἡμῶν τὸσον διὰ τὸ ἔκτον τέταρτον τοῦ αἰῶνος, εἰς τὸ ὁποῖον πρότερον εἰσῆλθεν ἡ Σχολή, ὅσον καὶ διὰ τὸ ὑπόλοιπον μέλλον τῆς ὑπάρξεώς της, τὸ ὁποῖον εὐχόμεθα, ἵνα παρατείνεται εἰς αἰῶνας αἰώνων. Εἰς ἐμὲ δέ, τὸν τὸσον εὐεργετηθέντα ἐξ αὐτῆς, ἂς ἐπιτραπῇ καὶ ὡς

Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἐκφράσω ἀπαξ ἔτι τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μου καὶ τὸν ὀφειλόμενον τῆς Ἐκκλησίας ἔπαινον ὃχι μόνον εἰς τοὺς ἀοιδίμους ἰδρυτὰς τῆς Σχολῆς μας, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας τοὺς ὅπωςδήποτε ἐργασθέντας ἢ ἐργαζομένους ἐν αὐτῇ καὶ συντελέσαντας ἢ συντελοῦντας εἰς τὴν εὐοχθμον λειτουργίαν της. Αἱ ψυχαὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἀπελθόντων τοῦ κόσμου τούτου θὰ περιίπτανται ἀγαλλόμεναι ἐνταῦθα κατὰ τὴν εὐσημον ταύτην ἡμέραν, ἡ παρούσα δὲ μνεία αὐτῶν ἂς θεωρηθῇ ὡς εὐλαβὲς αὐτῶν μνημόσυνον. Εἴη αὐτῶν μετὰ τῶν ἀοιδίμων Ριζαρῶν αἰωνία ἡ μνήμη. Ἰδιαίτερος ἐπιθυμῶ νὰ εὐχαριστήσω ἐκείνους, οἱ ὅποιοι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὁραίου πανηγυρικοῦ τόμου καὶ εἰς τὸν λαμπρὸν πανηγυρισμὸν τῆς σημερινῆς ἡμέρας, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ἡ ὁποία ἠδόκησε νὰ τὴν λαμπρόνῃ διὰ τῆς αὐτοπροσώπου παρουσίας της».

Ἀκολούθως ὁμίλησεν ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑφυπουργὸς κ. Νίκ. Σιώρας, ὁ ὁποῖος εἶπε μεταξύ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Εμελέτησα τὴν μνημειώδη διαθήκην τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Ριζάρη, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει καθόλου πνεῦμα πρακτικόν, μεγάλη προσοχὴ καὶ ἀκριβεία καὶ εἰς τὰς λεπτομερείας ἀκρόμῃ, μὲ κύριον χαρα-

κτηριστικὸν τὴν ἰδρυσιν Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, θεωρῶ δὲ ἱερὸν πρὸς τὴν μνήμην του καθήκον νὰ ἀναφέρω δύο λίαν σημαντικὰ σημεία: (Ἐἰδὼν ἐτελείωσα—σημειώνει ὁ ἐθνικὸς οὗτος εὐεργέτης—ὅ,τι εἶχα νὰ γράψω. Θέλω, διατάττω καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀπαρασαλεύτως ὅσα διέταξα. Ἡ ἐπιθυμία μου εἶναι νὰ προκύβῃ ὠφέλεια εἰς τὸ Κοινὸν ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὰς τοῦ προσώπου ἐμοῦ τε καὶ τοῦ μακαρίτου ἀυταδέλφου μου... Δὲν θέλω κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ὠφελῇθωσιν οἱ ὀλίγοι χάριν τῶν κοινωφελῶν διατάξεών μου». Ἐπίσης ἐν ἄρθρῳ 78 σημειώνει: «Παρακαλῶ τὰ δύο Συμβούλια τῆς Σχολῆς νὰ κινήσωσι πάντα λίθον (ἂν ἐγὼ ζῶν δὲν τὸ κατορθώσω) διὰ νὰ ἐνδώσῃ ὁ βασιλεὺς, ὥστε ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ νὰ διδάσκωνται ὅσοι σκοπεύουσι νὰ ἐνδυθῶσιν Ἱερωσύνης ἔνδυμα».

Αἱ δύο αὗται διατάξεις τῆς διαθήκης καθορίζουν ρητῶς κα κατηγορηματικῶς τὸν σκοπὸν καὶ τὸν προορισμὸν τῆς Ριζαρείου Σχολῆς. Ἡθέλησαν οἱ ἰδρυταὶ νὰ συντελέσουν διὰ τῆς διαθήκης των εἰς τὴν ἐπ' ἀνδρωσιν τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ δι' ἀξίων λειτουργῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡμεῖς οἱ πιστοὶ ἀναμένομεν τὸν ἑξαγιασμὸν καὶ τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν.

Δὲν ἀγνοῶ ὅτι ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς ταύτης κατὰ

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος ἐν τῇ Ριζαρείῳ Σχολῇ μετὰ τῶν σπουδαστῶν καὶ παλαιῶν τροφίμων αὐτῆς.

τὸ ὑπεραιωνόβιον διάστημα τῆς ζωῆς καὶ τῆς λειτουργίας της διέπρεψαν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ ὅτι σήμερον κατέχουν ἐπαξίως, χάριν τῆς ὀρθῆς παιδείας καὶ ἀγωγῆς, ἣν ἔλαβον ἐν τῇ Σχολῇ, ὑψηλὰς θέσεις. Ὁ διακαὴς ὁμως πόθος καὶ ἡ σφοδρὰ ἐπιθυμία τῶν Ριζαῶν ἀφίνει εἰσέτι ἱκανὸν περιθώριον ἐγγενῶν προσπαθειῶν διὰ τὴν δευτέραν ἐκατονταετίαν, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ εἰπωμεν ὅτι ἐφθάσαμεν εἰς τὸν σκοπὸν (νὰ διδάσκονται— δηλαδή ἐν αὐτῇ—ὅσοι σκοπεύουσι νὰ ἐνδυθῶσιν Ἱερωσύνης ἐνδυμα).

Ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ὠμίλησεν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς καὶ Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ παλαιὸς τρόφιμος τῆς Σχολῆς κ. Ἰωάννης Θεοδωρακόπουλος, ὁ ὁποῖος μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν ἐξῆρε τὸ ἔργον τῆς Σχολῆς, χαρακτηρίσας αὐτὴν προσφυῶς ὡς «ἀληθινὸν κόσμημα» καὶ εὐχηθεὶς, ὅπως ὁ βίος αὐτῆς εἶναι μακρὸς ὅσον καὶ ὁ βίος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ἀκολούθως ὠμίλησεν ἐκ μέρους τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὁ Ἀντιπρύτανης καὶ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Ἀνδρέας Φυτράκης, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

«Ἐξοχώτατε,

Μακαριώτατε,

Τὸ Ἐθνικὸν καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς συμμετέχει εἰς τὸν σημερινὸν πανελλήνιον πανηγυρικὸν ἑορτασμόν, ἵνα ἀποτίσῃ τὸν ὀφειλόμενον φόρον τιμῆς εἰς τὴν γεραίραν Ριζαίειον Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν ἐπὶ τῇ ἐκατοστῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ ἐπετειῷ ἀπὸ τῆς λειτουργίας αὐτῆς.

Διότι ἡ Ἐκκλησιαστικὴ αὕτη Σχολή, ἡ ὀφείλουσα τὴν ἰδρύσιν καὶ συντήρησιν αὐτῆς εἰς τὴν φιλογεράν φιλοπατρίαν, τὴν βαθεῖαν εὐσέβειαν καὶ τοὺς μόχθους τῶν ἐκ Ζαγορίου τῆς Ἠπείρου Ριζαῶν, δὲν ὑπῆρξεν ἀπλοῦν Σχολεῖον, τὸ ὁποῖον ἠτύχησε νὰ διατηρήσῃ ἀνοικτὰς τὰς πύλας του ὑπὲρ τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ πανελλήνιον καὶ Πανορθόδοξον Διδακτήριον, ὡς ἀκριβῶς τὸ ὠραματίσθησαν οἱ ἀείμνηστοι Ἱδρυταὶ αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπὶ 125 ἔτη, διὰ τῶν πολυαρίθμων ἀποφοίτων του Ἀρχιερέων, Ἱερέων, Καθηγητῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, λειτουργῶν Μέσης Ἐκπαίδευσως, Διδασκάλων, Ἐπιστημόνων διαφόρων εἰδικότητων καὶ λοιπῶν σημαίνοντων παραγόντων τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς, οὐσιωδῶς, ὡς παρετηρήθη ἤδη ὑπὸ τῶν προλαλησάντων, συνέβαλε καὶ συμβάλλει εἰς τὴν θρησκευτικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, τὴν προαγωγὴν τῶν χριστιανικῶν καὶ ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης γενικώτερον ὡς καὶ τὴν παιδεύσιν καὶ τὴν ἑλληνορθόδοξον ἀγωγὴν τῶν ὑποδούλων καὶ ἀποδήμων ἀδελφῶν μας. Ἔνεκα πάντων τούτων καὶ τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν βαθεῖαν αἰσθάνεται τὴν ἐγνωμοσύνην πρὸς τὸ ἱερὸν τοῦτο Καθίδρυμα, διότι ὄντως τοῦτο ὑπῆρξε «τὸ ἀριστον καὶ ὠφελιμώτατον πάντων τῶν ἐν Ἑλλά-

δι ἐκπαιδευτηρίων, ὅπερ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως, ἀμέσως τε καὶ ἐμμέσως, ἐνηργέτησε καὶ εὐεργετῇ τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος», ὡς διεπιστοῦτο ἤδη ἐν ἔτει 1870.

Ἀλλὰ τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον αἰσθάνεται ἔτι βαθυτέραν τὴν ἐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Ριζαίειον Σχολὴν καὶ διότι σημαντικὸς ἀριθμὸς ἐκ τῶν Καθηγητῶν τοῦ ἐξ αὐτῆς ἔλαβε τὴν ἐγκύκλιον παιδεύσιν καὶ ἰδίᾳ τὰ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ ἐφόδια διὰ τὴν καρποφόρον ἀσκήσιν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῶν λειτουργήματος.

Συγκεκριμένως εἴκοσι καὶ πέντε (25) διακεκριμένοι Καθηγηταὶ καὶ πέντε (5) Ὑφηγηταὶ τοῦ ἡμετέρου Ἰδρυματος ὑπῆρξαν Ριζαεῖται, ἐξ αὐτῶν δὲ δέκα καὶ τρεῖς (13) ἀνεδείχθησαν Πρυτάνεις. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δέκα καὶ ὀκτὼ (18) διετέλεσαν Καθηγηταὶ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ, τρεῖς (3) ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ, τρεῖς (3) ἐν τῇ Νομικῇ καὶ εἰς (1) ἐν τῇ Ὀδοντιατρικῇ Σχολείῳ.

Ἐνδείκνυται ὅπως σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι καὶ ἐννέα (9) Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ εἰς (1) Ὑφηγητὴς ὑπῆρξαν Ριζαεῖται, ἐξ (6) τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, δύο (2) τῆς Φιλοσοφικῆς, εἰς (1) τῆς Νομικῆς καὶ εἰς (1) τῆς Ἱατρικῆς, ὁ ἐν τῇ Ὀδοντιατρικῇ Σχολείῳ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ὑπηρετήσας πρότερον, ἐξ ὧν δύο (2) ἐχρημάτισαν ὡσαύτως Πρυτάνεις τοῦ Πανεπιστημίου τούτου.

Ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψει, ὅτι ἐκ τῶν 119 μέχρι σήμερον Πρυτάνεων τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν 14 ὑπῆρξαν τρόφιμοι τῆς Ριζαίειον καὶ ὅτι προσέτι ἐκ τῶν 47 ἄχοι τοῦδε Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς αὐτοῦ οἱ 18 ἦσαν Ριζαεῖται, καθίσταται ἐμφανεστέρα ἡ σημαντικωτάτη συμβολὴ τῶν ἀποφοίτων τῆς Ἱερᾶς Σχολῆς εἰς τὸ καθόλου διδακτικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν αὐτοῦ ἔργον καὶ προσέτι εἰς τὴν διὰ τῶν μυριάδων πτυχιούχων αὐτοῦ, πολλοὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἦσαν ἐπίσης Ριζαεῖται, συνεισφορὰν αὐτῆς εἰς τὴν καθόλου πνευματικὴν ἀναγέννησιν καὶ προαγωγὴν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Τὸ ἡμέτερον Ἰδρυμα, ἀναγνωρίζον τὴν τοιαύτην ἀποστολὴν καὶ συμβολὴν τῆς Ριζαίειον Σχολῆς, προθύμως πάντοτε ὑπεβόηθει, ὡς βοηθεῖ καὶ σήμερον, τὸ ἔργον αὐτῆς, ἀνταποδίδον οὕτω τὴν πρὸς αὐτὸ πνευματικὴν προσφορὰν της. Σχεδὸν καθ' ἅπασαν τὴν διαρρέυσαν χρονικὴν περίοδον Καθηγηταὶ αὐτοῦ μετεῖχον, ὡς μετέχουν καὶ νῦν, εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον αὐτῆς, ὑποβοηθοῦντες σημαντικῶς τὸ ἔργον της. Ἐπὶ τούτοις ἅπαντες σχεδὸν οἱ Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τινες τῆς Φιλοσοφικῆς παλαιότερον ἐδίδαξαν καὶ διδάσκουν ἐν τοῖς Σχολείοις τῆς Ριζαίειον, ἐνισχύοντες οὕτω διὰ τῶν εἰδικῶν τῶν γνώσεων καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κύρους αὐτῶν τὴν ὅλην ἐκπαιδευτικὴν της προσπάθειαν, τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν διετέλεσαν καὶ Διευθυνταὶ αὐτῆς.

Συνεπῶς, ἡ πανηγυρίζουσα σήμερον «Μάνθον καὶ Γεωργίου Ριζάρηδων Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή» τὴν ἐπέτειον τῆς ὑπερεκατονταετοῦς τόσοσιν γονίμου λειτουργίας της, δικαιοῦται δεδικολογημένως τῇ

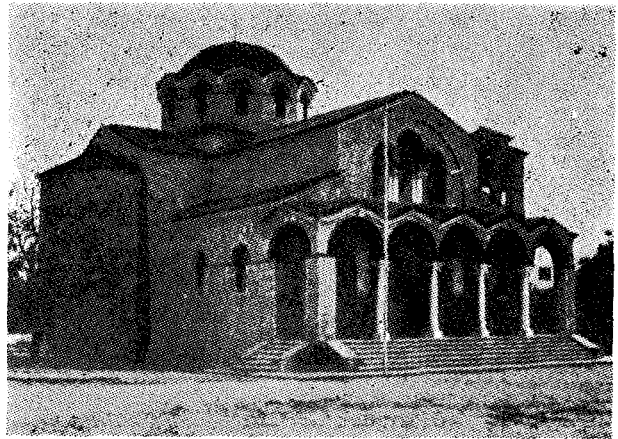
πανελληνίου και πανορθόδοξον αναγνωρίσεως, εις τὴν ὁποίαν ὀλοφύγως συμμετέχει καὶ τὸ Ἀνώτατον Ἐκπαιδευτικὸν Ἰδρυμα τῆς Χώρας.

Αἱ ἱεραὶ ψυχαὶ τῶν ἀοιδίμων Ἰδρυτῶν τῆς Σχολῆς ταύτης, αἵτινες, ὡς ἐκ τῆς Διαθήκης των προκύπτει, κατείχοντο ὑπὸ ἀγωνίας διὰ τὸ μέλλον αὐτῆς, δεχόμεναι σήμερον τὸν λιβανωτὸν τῆς πανελληνίου εὐγνωμοσύνης, θὰ αἰσθάνωνται ἀσφαλῶς μεγάλην ἱκανοποίησιν, διότι οἱ καρποὶ τῶν μόχθων ὀλοκλήρουν τῆς σκληρᾶς ἐν τῇ ξένῃ ζωῆς των ἀπέβησαν, ὡς διακαῶς ἐπεθύμουν, τόσον ἐπωφελεῖς διὰ τὸ Ὁρθόδοξον ἑλληνικὸν Γένος.

Βεβαίως θὰ πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ, ὅτι διὰ λόγους ὑπερβαίνοντας ἐν πολλοῖς τὰς δυνατότητας τῆς Ριζαρείου Σχολῆς δὲν ἠδυνήθη αὕτη κατὰ τὴν διαρρευσάσαν χρονικὴν περίοδον, παρὰ τὰς προσπάθειάς των κατὰ καιροῦς Συμβουλίων της, νὰ ἐκπληρώσῃ εἰμὴ ἐν μέρει μόνον τὸν εἰδικὸν προορισμὸν αὐτῆς, «τὴν βελτιώσιν δῆλον ὅτι τῆς καταστάσεως τοῦ Κλήρου», συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Ἰδρυτῶν αὐτῆς, διότι, μὴ εὐρίσκουσα αὕτη συνήθως κατανόησιν ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων πρὸς ἐξέυρεσιν τρόπου χρησιμοποίησεως τῶν ἀποφοίτων της ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὑπεύκουσα δὲ εἰς ἐπιτακτικὰς ἀνάγκας τοῦ ἀναγεννωμένου ἔθνους, ἠναγκάζετο ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ παρεκκλῖνῃ πολλὰς τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς διὰ τῶν ἑλληνοχριστιανικῶν ἰδεωδῶν γαλουχουμένους πάντοτε τροφίμους της νὰ τρέπωνται κατὰ τὸ μέγιστον ποσοστὸν εἰς ἕτερα λειτουργήματα, ἐνῶ ὀφίστατο πάντοτε μεγάλη ἔλλειψις κατηρτισμένων Ἐφημερίων.

Ἡδὴ ὁμως, ὅποτε τὰς ἐν λόγῳ ἀνάγκας δύνανται νὰ πληρώσων ἕτερα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα τῆς Χώρας, ἄκρως δὲ ἐπιτακτικὸν προβάλλει ἐκ πάσης πλευρᾶς τὸ ἐπίμονον αἷτημα ἀποκτήσεως ἐπὶ τέλους ἀρτίως κατηρτισμένων Ἱερέων, ἐνδείκνυται ἵνα, ὁμοῦ μετὰ τῶν θεσμῶν εὐχῶν πρὸς τὴν Ριζαρείου ἵνα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι μετ' ἀποδοτικότητος πάντοτε συνεχίσῃ τὸ ἔργον της, διατυπωθῇ καὶ ἡ διάπτυρος εὐχὴ ὅπως, διευρύνουσα ἐν ἀνάγκῃ αὕτη τὴν ἀποστολὴν της, βοηθουμένη δὲ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Πολιτείας ἀλλὰ καὶ πάντων ἡμῶν, καταστῇ κατὰ τὴν ἀρχομένην νῦν νέαν περίοδον τῆς ὑπὸ τόσον εὐνοϊκᾶς συνθήκας ἀπὸ ἀπόψεως πνευματικῶν ὡς καὶ οἰκονομικῶν δυνατοτήτων καὶ ἐγκαταστάσεως, συνεχιζομένης λειτουργίας της ὄντως πανορθόδοξον πνευματικὸν κέντρον, ἐν τῷ ὁποίῳ δι' ἐπιμόνων προσπαθειῶν θὰ ἐπιδιώκεται ἀποκλειστικῶς ἡ ἐνδεικνυμένη εἰς τὰς ἡμέρας μας μόρφωσις καὶ ἐπιμόρφωσις τοῦ Κλήρου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ὁρθόδοξου Κλήρου γενικώτερον.

Διὰ τῆς τοιαύτης διαρρυθμίσεως τοῦ ἔργου τῆς Ριζαρείου Σχολῆς οὐ μόνον θὰ ἐπελύετο σὺν τῷ χρόνῳ κατὰ τὸν ἐνδεδειγμένον τρόπον τὸ δξύτατον πρόβλημα τῆς ἀποκτήσεως κατηρτισμένων Ἐφημερίων, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐξεπληροῦτο πλήρως ἡ διακαὴς ἐπιθυμία τοῦ Γεωργίου Ριζάρη, ὁρίσαντος ἐν τῇ Διαθήκῃ του, ὅπως οἱ Διοικοῦντες τὴν Ριζαρείου «κινήσωσι πάντα

Ἡ Ὁ. Ἱερός Ναός τῆς Ριζαρείου Σχολῆς ἐν Χαλκιδρίφ.

λίθον, ὥστε ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ νὰ διδάσκωνται ὅσοι σκοπεύουσι νὰ ἐνδυθῶσιν Ἱερωσύνης ἔνδυμα».

Μετὰ ταῦτα ἀπέτισε τὸν ὀφειλόμενον φόρον τιμῆς πρὸς τὴν γεραρὰν Ριζαρείου Σχολὴν ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κωνσταντῖνος Μπόννης, ὁ ὁποῖος ὑπεγράμμισε τὰς ὑπηρεσίας ἑκατέρας πρὸς τὴν ἑτέραν καὶ ἀμφοτέρων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν.

Εἰς τὰς ἑορταστικὰς ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ 125ετηρίδι τῆς λειτουργίας τῆς Ριζαρείου Σχολῆς ἐξεπροσώπησε τὸ Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς αὐτοῦ καὶ παλαιὸς τρῶφιμος τῆς πανηγυριζούσης Σχολῆς, Καθηγητὴς κ. Ἰωάννης Καλογήρου, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἐξῆς:

«Ἐξοχώτατε,

Τὸ Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ αὐτοῦ ἰδιαίτερος, τῶν ὁποίων ὡς ἐκπρόσωπος ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρευρίσκωμαι ἐνταῦθα κατὰ τὴν εὐσημον ταύτην ὥραν, μὲ ἐξουσιοδότησαν ὅπως γίνω διερμηνεὺς τῶν αἰσθημάτων χαρᾶς καὶ συγκινήσεως αὐτῶν ἐπὶ τῷ ἱστορικῆς ὄντως σημασίας γεγονότι τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 125ης ἐπετείου τῆς ἰδρύσεως τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς.

Τὸ φῶς τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς παιδείας, τὸ ὁποῖον, ὡς ἀπὸ φάρου τηλανοῦς, ἀπὸ τῆς γεραρᾶς ταύτης Σχολῆς κατὰ τὸν ὑπερεκατονταετῆ βίον αὐτῆς ἀενάως ἐκπέμπεται πρὸς τὴν ὅλην πατρίδα ἑλληνικὴν γῆν, τὴν τε ἐλευθέραν καὶ τὴν δούλην, καὶ πέραν αὐτῆς μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τῆς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην ἐξαπλώσεως τοῦ ἔθνους ἐν τῇ διασπορᾷ, κατηύγαγε κατὰ τρόπον ἄμεσον καὶ τὸ ἀνώτατον πνευματικὸν ἱδρυμα τῆς Βορείου Ἑλλάδος, τὸ Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον ἡμῶν. Κατὰ τὸν τεσσαρακονταπενταετῆ μέχρι σήμερον βίον αὐτοῦ δέκα καθηγηταὶ ἐν αὐτῷ ὑπῆρξαν Ριζαρεῖται, ἐξ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, δύο τῆς Φιλοσοφικῆς, εἰς τῆς Νομικῆς καὶ εἰς τοῦ Ὀδοντια-

τρικοῦ Τμήματος. Τὸ γεγονός ἤδη τοῦτο ὑποχρεώνει τὸ Πανεπιστήμιον ἡμῶν, ὅπως, σὺν τῇ συμμετοχῇ του εἰς τὴν πανελλήνιον χαρὰν ἐπὶ τῷ σπανίῳ ὄντως διὰ τὰ καθ' ἡμᾶς Πνευματικὰ Ἰδρύματα ἰωβηλαίῳ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, ἐκφράσῃ πρὸς αὐτὴν καὶ αἰσθήματα ἰδιαίτερας ἐγγνωμοσύνης διὰ τὴν εἰς διδακτικὸν προσωπικόν, ἐκ διαπρεφάντων εἰς τὴν Ἐπιστήμην τροφίμων αὐτῆς, ἐνίσχυσιν, τῆς ὁποίας τοῦτο παρ' αὐτῆς ἔτυχε.

Καὶ οἱ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου ἐνώνομεν σήμερον, μετὰ τῆς παρούσης σεμνῆς ἐορτίου ὁμηγύρεως καὶ μετὰ τοῦ Πανελληνίου, τὰς θεομὰς δεήσεις ἡμῶν πρὸς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, τὸν χορηγὸν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ φωτός τῆς ἀληθείας διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀξιοποίησιν τῆς ζωῆς, καὶ παρακαλοῦμεν Αὐτὸν ὅπως φρουρῇ καὶ φυλάττῃ ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερόγων Του εἰς τοὺς αἰῶνας πλεόν τὴν Ριζαρείου Σχολήν, ἐνδυναμώνων ἀκαταπαύστως αὐτὴν εἰς τὸ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας εὐάρεστον εἰς Αὐτὸν ἔργον τῆς.

Θεομὴν ἀναπέμπομεν καὶ ἡμεῖς πρὸς τὸν Ὑψιστον προσευχήν, ὅπως ἀναπαύῃ καὶ φυλάττῃ εἰς τὴν μακαρίαν παρ' Αὐτῷ ζωὴν τὰς ψυχὰς τῶν αἰοδιμῶν ἰδρυτῶν τῆς Σχολῆς Μάνθου καὶ Γεωργίου, τῶν λοιπῶν εὐεργετῶν αὐτῆς, ὡς καὶ τῶν προαπελθόντων ἐκτελεστῶν τῶν ἐντολῶν των, τῶν ἀειμνήστων Συμβούλων, Διευθυντῶν, Καθηγητῶν, ἄλλων διακονησάντων ἐν αὐτῇ καὶ τροφίμων αὐτῆς.

Ἰδιαίτερος δὲ παρακαλοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὸν Παντοδύναμον καὶ Πανάγαθον Θεόν, ὅπως φωτίζη, χειραγωγῇ καὶ κατὰ πάντα ἐνισχύῃ τοὺς σήμερον ἐν τῇ Ριζαρείῳ Σχολῇ ἀόκνως, ἐφ' ᾧ ἕκαστος ἐτάχθη, ἐργαζομένους Συμβούλους, διδάσκοντας καὶ διδασκόμενους καὶ λοιποὺς ἐν αὐτῇ διακονοῦντας, ὥστε δι' ἀκαταπαύστου ἐντάσεως τῶν δυνάμεων των νὰ συνεχίζουν, ἀπὸ τοῦ ἱστορικοῦ πλεόν ὁροσήμου τοῦ σημερινοῦ λαμπροῦ ἐορτασμοῦ, ὡς ἀπὸ νέας ἀφετηρίας καὶ ἀπὸ σταθμοῦ ἀνεφοδιασμοῦ εἰς ἐνθουσιασμόν καὶ ἐμπνεύσεις, τὴν ἐπίδοσιν των μετὰ τοῦ αὐτοῦ, ἀνεγνωρισμένου ἤδη, ζήλου, καὶ μετὰ μείζονος ἔτι, εἰς τὸ πάντοτε ἀπαιτητικὸν καὶ ἐπιτακτικὸν ἔργον των. Τοῦτο συνίσταται, ὡς οἱ πάντες διαισθανόμεθα καὶ ἐκ τῆς ὁλης ἐνταῦθα δημιουργηθείσης ἀτμοσφαίρας ἀμεσώτερον διαπιστώνομεν, εἰς τὴν ἐκ μέρους ἰδίᾳ τῶν ὡς Συμβούλων τῆς Σχολῆς τὰς βαρεῖας ἐθθύνας καὶ φροντίδας ἐπωμισθέντων διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν, τοὺς ὁποίους διὰ τὴν Σχολήν των οἱ ἀειμνήστοι ἀδελφοὶ Ριζάραι ἔθεσαν, καταβολὴν δραστηρίων ἐνεργειῶν

πρὸς συγχρονισμόν ἀκριβῶς τοῦ ἔργου καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τῆς δικαίως διὰ τὸ λαμπρόν της παρελθόν ἀγαλλομένης καὶ πανηγυριζούσης Σχολῆς. Συγχρονισμὸς δὲ ἐν προκειμένῳ σημαίνει τὴν ἀναγκαιοῦσαν προσαρμογὴν εἰς τὰς συγχρόνους ἐθνικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς ἀνάγκας, αἱ ὁποῖαι ἐπειγόντως ἀπαιτοῦν τὴν πύκνωσιν τῶν τάξεων τοῦ μορφωμένου καὶ ἐπιμορφωμένου ἱεροῦ Κλήρου, ὡς καὶ εἰς τὰς σαφῶς διαγραφόμενας προοπτικὰς ἐνὸς ἐπιτακτικοῦ διὰ νέαν πνευματικὴν ἐξάνθησιν καὶ διὰ νέαν ἀναγκαιοῦσαν καρποφορίαν ἐθνικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἑλληνικοῦ μέλλοντος.

Ἡ τοιαύτη τοῦ ἔργου τῆς Ριζαρείου Σχολῆς προσαρμογὴ καὶ ἀναπροσαρμογὴ, ἡ ὁποία καὶ εἰς ἱστορικοὺς σταθμοὺς τοῦ παρελθόντος αὐτῆς, κατὰ τὰς ἐκάστοτε γενικωτέρας καὶ εἰδικωτέρας συνθήκας, ἐγένετο καὶ σήμερον ὑπὸ πάντων μετὰ πόθου ἐπιζητεῖται καὶ ὑπὸ τῶν ὑπευθύνων ἐπιδιώκεται, θὰ ἀνταποκρίνεται πάντοτε καὶ εἰς τοὺς ἐμπνευσμένους ὁρατισμοὺς καὶ τὴν ἱερὰν περὶ πραγματοποιήσεως αὐτῶν ἐπιταγὴν τῶν αἰοδιμῶν κλητόρων τῆς ἱερᾶς Σχολῆς ταύτης».

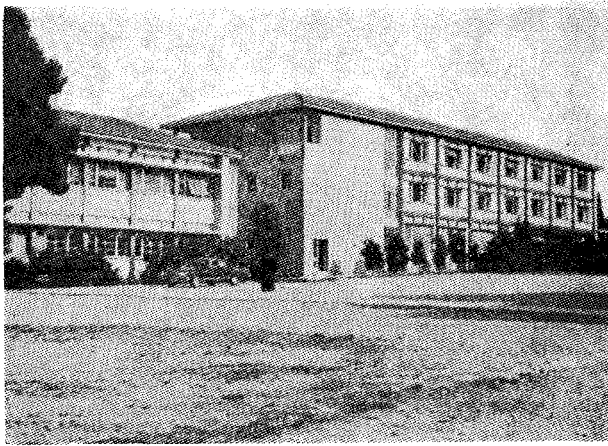
Τελευταῖος ὠμίλησεν ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐνώσεως Ἀποφοίτων Ριζαρείου Σχολῆς, δικηγόρος κ. Σπυρίδων Καλαντζῆς, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

«Ἐξοχώτατε,
Μακαριώτατε,
κ. Σύμβουλοι,
κ. Διευθυντά,
Ἀγαπητοὶ Ἀδελφοὶ Ριζαρεῖται,
Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

Συνήλθομεν σήμερον διὰ νὰ ἐορτάσωμεν τὴν 125ην ἐπέτειον τῆς λειτουργίας τῆς Ριζαρείου Σχολῆς. Διὰ ν' ἀποδώσωμεν τὸν ὀφειλόμενον φόρον τιμῆς εἰς τοὺς Μεγάλους τοῦ Γένους Εὐεργέτας καὶ Ἰδρυτὰς τῆς Σχολῆς Μάνθον καὶ Γεώργιον Ριζάρην καὶ εἰς τοὺς ἐκτελεστὰς τοῦ ἔργου τῆς Σχολῆς, τὸ ὁποῖον δὲν περιορίσθῃ μόνον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἐπεξετάθῃ καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὴν Κοινωνίαν καὶ εἰς τὴν Πολιτείαν.

Ἡ Ριζαρείου Σχολή, ὡς ἀστείρευτος πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ πηγὴ, ἐπὶ 125 ἔτη πλουσιοπαρόχως ἐχάρισεν:

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπερπεντήκοντα Μητροπολί-

Τμήμα τῶν ἐν Χαλανδρίῳ νέων οἰκημάτων
τῆς Ριζαρείου Σχολῆς.

τας, μεταξύ δὲ αὐτῶν καὶ τὸν παριστάμενον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον, ὡς καὶ πεντακοσίους καὶ πλέον Θεολόγους, κληρικούς καὶ λαϊκούς.

Εἰς τὴν Παιδείαν καὶ τὰ Γράμματα ὑπερεξήκοντα Καθηγητὰς καὶ Πρυτάνεις καὶ Ὑφηγητὰς Πανεπιστημίων, τέσσαρας Προέδρους τῆς Ἀκαδημίας, χιλίους καὶ πλέον Ἐκπαιδευτικούς Μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, γενομένους καθηγητὰς, Γυμνασιάρχας, Διευθυντὰς Σχολείων.

Εἰς τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας τριακοσίους καὶ πλέον Ἐπιστήμονας: Νομικούς, Δικαστικούς, Ἱατρούς, Φαρμακοποιούς, Κρατικούς λειτουργοὺς καὶ ἄλλους.

Εἰς τὴν κοινωνίαν ἑξακοσίους καὶ πλέον ἐπαγγελματίαις εἰς διάφορα ἐπαγγέλματα.

Εἰς τὴν Πολιτείαν 1 Πρωθυπουργόν, 7 Ὑπουργούς, 10 Γενικοὺς Διευθυντὰς, 5 Ἀνωτάτους Στρατιωτικούς, 1 Διοικητὴν τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος καὶ 12 πεσόντας ὑπὲρ Πατρίδος εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἡμῶν ἀγῶνας.

Συντελεστὰι τοῦ μεγαλειώδους τούτου ἔργου εἶναι οἱ κατὰ τὰ διαρρέυσαντα 125 ἔτη τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς ἐκάστοτε διατελέσαντες ἀφ' ἑνὸς μὲν Σύμβουλοι τῆς Σχολῆς, οἱ μετὰ συνέσεως διοικήσαντες αὐτὴν καὶ τὴν περιοσίαν τῆς διαχειρισθέντες, διαφυλάξαντες καὶ ἐπανξήσαντες, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ Διευθυνταὶ καὶ Καθηγηταὶ αὐτῆς, οἱ μοχθήσαντες διὰ τὰ παράσχουν εἰς τοὺς σπουδαστὰς τῆς Σχολῆς τὰ πνευματικὰ καὶ ἡθικὰ ἐκεῖνα ἐφόδια, διὰ τῶν ὁποίων οὗτοι ἀνήρχοντο εἰς τὰ ἀνώτερα καὶ ἀνώτατα

ἀξιώματα τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἐπιστήμης, τῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Πολιτείας.

Τοὺς συντελεστὰς τούτους τοῦ λαμπροῦ ἔργου τούτου τιμῶμεν σήμερον κατὰ τὴν πανηγυρικὴν ταύτην ἐπέτειον.

Κατ' αὐτὴν τιμῶνται ἐπίσης καὶ οἱ κατὰ τὰ 125 ἔτη ἀναδειχθέντες ἄξια πνευματικὰ τέκνα τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, οἱ ἀπόφοιτοι αὐτῆς οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔργον τῆς Σχολῆς.

Οἱ ζῶντες ἤδη ἀπόφοιτοι τῆς Ριζαρείου Σχολῆς αἰσθάνονται ἰδιαιτέραν χαρὰν καὶ ὑπερηφάνειαν, ἀλλὰ καὶ ἀπεριόριστον εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν πνευματικὴν των Μητέρα καὶ Τροφόν, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλουν τὴν πρόοδον καὶ τὴν σταδιοδρομίαν των.

Καὶ διὰ τὴν μεγαλύτεραν ἀνάπτυξιν τοῦ ἔργου τῆς εἶναι πρόθυμοι νὰ διαθέσουν ὅλας αὐτῶν τὰς δυνάμεις, διαβεβαιοῦντες ὅτι: «Ριζαρῶν ἐντολὰς τὰς ἀγίας θὰ τηρήσωμεν μέχρις ἐσχάτης πνοῆς».

Εὐλαβῇ δὲ παράκλησιν ὑποβάλλον πρὸς τοὺς ἐξέχοντας παρισταμένους καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς δυναμένους, νὰ προαγάγουν τὴν Ριζαρείον εἰς Ἀνώτερον Ἐκκλησιαστικὸν Ἐκπαιδευτήριον διὰ τὸ καλὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους.

Αἱ δὲ ἱερὰ ψυχὰι τῶν ἀοιδίμων Ἰδρυτῶν τῆς Σχολῆς ἡσυχοὶ θὰ πρέπη νὰ ἀναπαύωνται, διότι αἱ εὐγενεῖς ἐπιθυμίαι των ἐκπληροῦνται, ὅπως τὰς ὄραματίστησαν, καὶ μὲ ἀγαλλίασιν θὰ ἀκούσων, αὐτοὶ ποὺ ζῶντες παρεπονοῦντο, ὅτι δὲν εἶχαν («κληρονόμους») ἀπὸ τὰ 500 παιδιά τους, τοὺς ζῶντας ἤδη Ριζαρείτας νὰ ψάλλουν μὲ κατάνυξιν τὸν Ὑμνον των:

«Μάνθον καὶ Γεωργίον, τῶν ἀοιδίμων κτητόρων τῆς Ἱερᾶς Σχολῆς ταύτης, αἰωνία ἡ μνήμη».

* * *

Ἡ ὡραία τελετὴ ἔληξε μὲ τὸν Ὑμνον τῆς Ριζαρείου Σχολῆς καὶ τὸν Ἐθνικὸν Ὑμνον, τοὺς ὁποίους ἔψαλεν ἡ χορωδία τῆς Σχολῆς.

Εἴθε ἡ Ριζαρείου Σχολὴ νὰ καταστῇ ταχέως Πρότυπος Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, ὅπως τὴν ὠνειρεύθησαν αἱ ψυχὰι τῶν μακαρίων ἱδρυτῶν τῆς, τροφοδοτοῦσα τὴν Ἐκκλησίαν μας μὲ πεπαιδευμένους καὶ ἐνθέους λευίτας τοῦ Θυσιαστηρίου τοῦ Χριστοῦ.

Μά ν θ ο υ καὶ Γεωργί ο υ, τῶν ἀοιδίμων κτητόρων τῆς Ἱερᾶς Σχολῆς ταύτης, ἃς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη καὶ μακαρία ἡ ἀνάπαυσις!

ΜΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙΟΝ ΜΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΝ

Τὴν 4ην Ὀκτωβρίου π.ῆ. ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνεχώρησα ἀεροπορικῶς εἰς Ρουμανίαν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τοῦ Γραφείου τῶν Διορθοδόξων Σχέσεων ἀρχιμ. Μελετίου Καλαμαρά, πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου Ρουμανίας καὶ μελέτην τοῦ διοικητικοῦ συστήματος καὶ τῆς οἰκονομικῆς ὁργανώσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας.

Ἐφθάσαμεν μετὰ δύο περίπου ὥρων πτήσιν, ἀφοῦ διήλθομεν ἀπὸ τὸ ἀεροδρόμιον τῆς Σόφιας. Εἰς τὸ ἀεροδρόμιον Βουκουρεστίου μᾶς ὑπεδέχθησαν ἕκ μέρους τοῦ Μακαρ. Πατριάρχου ὁ θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ρεσινάρ κ. Βησσαρίων καὶ πάντες οἱ ἐν Ἑλλάδι σπουδάζοντες ἢ σπουδάσαντες τὴν θεολογίαν Ρουμᾶνοι θεολόγοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, ἐν οἷς ὁ φίλτατος κ. Βασίλε Κοστίν. Ὁδηγήθημεν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν μέγαρον, ὅπου καὶ κατελύσαμεν. Ἐκεῖ, μετὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν, μᾶς ἐδέχθη μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος ὁ Πατριάρχης εἰς τὸ Γραφεῖόν του. Τῷ ὑπεβάλομεν τὰ σεβάσματά μας, διεβιβάσαμεν εἰς αὐτὸν τὸν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὸν ἠὲ χαριστήσαμεν διὰ τὴν θερμὴν ὑποδοχὴν καὶ εἴτα ἐξεθέσαμεν τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἐπισκεπτόμεθα τὴν ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας. Ἐπειτα, ἀφοῦ παρεκαθήσαμεν εἰς τὴν πατριαρχικὴν τράπεζαν, ἀπεσῦρθημεν διὰ προσευχὴν καὶ ἀνάπαυσιν. Τὴν ἐπομένην, λίαν πρωΐ, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ θεοφ. Ἐπισκόπου Βησσαρίωνος καὶ τοῦ θεολόγου κ. Βασίλε Κοστίν, γνωρίζοντες τὴν ἑλληνικὴν, ἀνεχώρησαμεν διὰ τὴν μητρόπολιν Σιμπίου ἢ Τρανσυλβανίας πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματος, ποῦ εἶχεν καταρτίσει τὸ Πατριαρχεῖον.

Κατὰ τὴν διαδρομὴν ἀπὸ Βουκουρεστίου μέχρι Σιμπίου ἐσταθμεύσαμεν εἰς τὰς κάτωθι πόλεις ἢ μοναστήρια πρὸς ἐπίσκεψιν.

1) Τὴν πόλιν Πλοέστι. Εἶναι μία ὡραία πόλις μὲ πληθ. 200 χιλιάδων κατοίκων, ξακουστὴ διὰ τὰς περιφήμους πετρελαιοπηγὰς. Ἀποτελεῖ σιδηροδρομικὸν κόμβον συγκοινωνιῶν. Ἐβομβαρδίσθη πλειστάκις κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον.

2) Τὸ Μοναστήριον Σινάια. Εὐρίσκεται ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τῶν Καρπαθίων ὁρέων ἐν μέσῳ δασώδους ἐκτάσεως εἰς ἐξόχως γραφικὴν θέσιν καὶ εἰς ὑψόμετρον 1400 μ. Ἡ Μονὴ τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ἐχει 15 μοναχοὺς. Ἐκεῖ ὑπάρχει τὸ ἀνάκτορον Πέλες-θέρετρον τῶν Βασιλέων τῆς Ρουμανίας Φερδινάνδου καὶ Καρόλου, ἀναγερθὲν εἰς μαγευτικὴν θέσιν ἔξω τῆς Μονῆς. Κτίτωρ ὁ βασιλεὺς Κάρολος ὁ Α'. Ἐξω τοῦ περιβάλλου

τῆς Μονῆς ὑπάρχει μέγας ναὸς ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγ. Τριάδος, οὗτινος κτίτωρ ὑπῆρξεν ὁ Σερμπὰν Κατακουζηνός.

3) Τὸ Μπουστένι. Πόλις μικρά. Ἐκεῖ περὶ εἰς τὰς ὁρεινὰς θέσεις ὑπάρχουν πολλοὶ ὡραῖοι οἶκοι θερμῆς διαμονῆς πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν κληρικῶν.

4) Μπρασόβ. Πόλις μεγάλη. Ἐχει σημασίαν διὰ τὴν Ρουμανίαν, διότι ἐκεῖ ἐπισημοποιήθη ἡ ἑνωσις τῆς Χώρας. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὑπάρχει ἕνας μέγας ναὸς μὲ παραστάσεις ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας. Ἐκεῖ ἐτυπώθησαν τὰ πρῶτα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία εἰς τὴν Ρουμανικὴν γλῶσσαν καὶ ἐκεῖ ἰδρύθησαν τὰ πρῶτα σχολεῖα. Εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς πόλεως φυλάσσονται ἀξιόλογα ἐκκλησιαστικὰ κειμήλια.

5) Μονὴ Σούμπατα. Ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα Κων. Μπραντοβέανου. Ἐχει 15 μοναχοὺς, οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν εἶναι θεολόγοι, ἕνας μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς ἐσπούδασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Διεκρίναμεν ἐκεῖ σεβασμίους πατέρας καὶ ἁγίους ἄνδρας.

ΕΙΣ ΤΗΝ Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΝ ΣΙΜΠΙΟΥ
Ἡ ΤΡΑΝΣΥΛΒΑΝΙΑΣ

Κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας εἰσῆλθομεν εἰς τὴν πόλιν Σιμπίου. Εἰς τὰ προπύλαια τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου μᾶς ὑπεδέχθησαν οἱ φοιτηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ εἴτα, ἀνελθόντες εἰς ὡραῖον καὶ ἐπιβλητικὸν κτίριον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἐγενόμεθα δεκτοὶ εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν τελετῶν ὑπὸ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Σιμπίου κ. Νικολάου, ἑνὸς ἐξαιρετικοῦ Ἱεράρχου, παρουσίᾳ τοῦ Πρυτάνεως καὶ τῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τοῦ ἀνωτάτου προσωπικοῦ τῆς μητροπόλεως. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν χαιρετιστηρίων προσφωνήσαμεν ὡδηγήθημεν εἰς τὰ δωμάτιά μας. Μετὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν παρεκαθήσαμεν εἰς τὴν τράπεζαν, ἠκούσαμεν τὸ ἀπόδειπνον εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ μητροπολιτικοῦ μεγάρου καὶ ἀπεσῦρθημεν πρὸς ἀνάπαυσιν. Τὴν πρωΐαν ἐπεσκέφθημεν τὸν καθεδρικὸν ναὸν τὸν ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγίας Τριάδος τιμώμενον, ἕναν ἀπὸ τοὺς ὡραιότερους ναοὺς τῆς μητροπόλεως, πρὸς παρακολούθησιν τῆς θείας Λειτουργίας, ἣ ὁποία, σημειωτέον, τελεῖται καθ' ἡμέραν καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ὁ σεβασμ. Σιμπίου ὁμίλησε δι' ὀλίγων πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα συστήσας με εἰς αὐτό, ἀφοῦ δὲ καὶ ἐγὼ εἶπον τὰ προσήκοντα πρὸς τὸ εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα, ἐξήλθομεν ὁμοῦ πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς πόλεως καὶ τῶν ἀξιοθεάτων αὐτῆς. Εἴτα ἐπεσκέφθη-

μεν τοὺς ἱστορικοὺς ναοὺς τῆς πόλεως, ἐν οἷς καὶ τὸν παλαιὸν ναὸν τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Ρεσινάρ, ὅπου ὁ τάφος ἐνὸς μεγάλου Ἱεράρχου, τοῦ μητροπολίτου Ἀνδρέου Σαγκούνα, ἰδρυτοῦ τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ καὶ τοῦ Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς πόλεως Σιμπίου. Ἐπίσης ἐπεσκέφθημεν καὶ τὸ ἐκεῖ ὑπάρχον ἀξιόλογον Μουσεῖον Λαϊκῆς Τέχνης.

Κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας ἐπεσκέφθημεν τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἣτις ἀριθμεῖ περὶ τὰς 70.000 τόμους, καὶ εἶτα ἐγένετο ἡ δεξίωσις ἡμῶν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ὅπου παρουσίᾳ τοῦ σεβ. μητροπολίτου Τρανσυλβανίας, τοῦ Πρυτάνεως, τῶν καθηγητῶν καὶ ἄλλων προσκεκλημένων ὁμίλησα πρὸς τοὺς 470 φοιτητὰς τῆς Σχολῆς περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ μορφώνωνται σήμερον εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς οἱ εὐσεβεῖς νέοι, οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν ἐπιστήμην ἢ τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ποιμαίνωσιν κατὰ Χριστὸν τοὺς πιστοὺς καὶ νὰ ἀντιμετωπίζουν ἐπιτυχῶς τὰ σημερινὰ ἀντιθρησκευτικὰ καὶ ἀντιχριστιανικὰ ἰδεολογικὰ ρεύματα, ἅτινα ἀντιμετωπίζει ὁ Χριστιανισμὸς ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη θρησκεία καὶ ἐν τέλει ἔδωκα τὰς δεοῦσας συμβουλὰς καὶ ὑποθήκας εἰς αὐτοὺς. Κατόπιν ὁμίλησεν ἐπικαίρως ὁ σεβ. μητροπολίτης κ. Νικόλαος εὐχαριστήσας, διὰ θερμῶν λόγων, τὸν ὁμιλητὴν καὶ παρασχὼν εἰς τοὺς φοιτητὰς χρησίμους συμβουλὰς καὶ νοουθεσίας. Εἰς τὸ τέλος, λαβὼν τὸν λόγον, ὁ κ. Πρύτανης ἠὲ χαρίστησε τὸ τιμώμενον πρόσωπον, ἡ δὲ χορωδία τῆς Σχολῆς, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἐνὸς ἀρίστου μουσικοδιδασκάλου Γ. Σοῖμα, κατέκλεισε τὴν ὥραιάν αὐτὴν πνευματικὴν πανδαισίαν μὲ θαυμασίους ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους καὶ ὑπέροχα θρησκευτικὰ καὶ πατριωτικὰ ᾄσματα.

Μετὰ τὸ δεῖπνον παρηκολουθήσαμεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Σχολῆς τὸν ἑσπερινὸν καὶ τὸ ἀπόδειπνον, ἅτινα ἐνῆλθον ὑπὸ τῶν μαθητῶν μὲ βαθεῖαν κατάνυξιν καὶ εἶτα ἀπεσύρθημεν ἕκαστος εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης, μεστοὶ ὥραιων ἐντυπώσεων, ἀνεχωρήσαμεν μετὰ τοῦ θεοφιλ. Ἐπισκόπου κ. Βησσαρίωνος καὶ τοῦ ἡμετέρου συνοδοῦ Πανοσιολογ. ἀρχιμ. κ. Μελετίου καὶ τοῦ κ. Βασίλειου Κοστίν με κατεύθυνσιν πρὸς Ἱάσιον, ὅπου ἐδρεύει ἡ Μητρόπολις Μολδαβίας καὶ Σουτσιάβας. Κατὰ τὴν μακρὰν δι' αὐτοκινήτου πορείαν ἐσταθμεύσαμεν καὶ πάλιν εἰς δύο σημεία πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν κάτωθι ἱστορικῶν μονῶν, τυχόντες θερμοτάτης ὑποδοχῆς.

Εἰς τὴν Μονὴν «Ἀγάπια». Μᾶς κατέλαβεν ἑκπληξίς μόλις ἀντικρύσαμεν τὸ μεγάλο αὐτὸ μοναστήρι μὲ τὰς ἐπιβλητικὰς οἰκοδομὰς, ποὺ ὅλοι σχεδὸν εἶχον τὴν μοναστηριακὴν ἀρχιτεκτονικὴν εἰς Ρουμανικὸν στυλ. Εἰσῆλθομεν εἰς τὸ Καθολικὸν καὶ κατόπιν ἐπεσκέφθημεν τὸ μουσεῖον ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ 10 μεγάλων αἰθουσῶν. Εἰς τὸ μοναστήρι αὐτὸ μονάζουν περίπου 440 μοναχοὶ ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ραπτικὴν, τὴν κεντητικὴν καὶ ὑφαντουργίαν. Λαμπρὰ ὀργάνωσις δι' ὅλα, τάξις, καθαριότης,

εὐπρέπεια ἀπαράμιλλος. Ἡ ἡγουμένη, μία σεβασμία καὶ μορφωμένη μοναχή, μᾶς προσέφερε τέϊον καὶ εἶτα μᾶς ἐνημέρωσε διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν πνευματικὴν κίνησιν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν δρᾶσιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ μοναστηρίου καὶ τοῦ μετοχίου του, εἰς ὃ παραμένουν 40 μοναχοί. Ἀνεχωρήσαμεν προπεμφθέντες μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν, συνοδευόμενοι τῶρα καὶ ἀπὸ ἑναν ἄλλον ἐπίσκοπον, τὸν θεοφ. Εἰρηναῖον, βοηθὸν τοῦ Μητροπολίτου Μολδαβίας κ. Ἰουστίνου, ὁ ὁποῖος ἐστάλη εἰς προϋπάντησιν μας.

Εἰς τὴν Μονὴν Νεάμτζ. Παλαιὸ μοναστήρι. Ἔχει 47 μοναχοὺς, διατηρεῖ 2 ἱστορικοὺς ναοὺς καὶ ἀρχαῖα κτίρια τὰ ὁποῖα συντηρεῖ ἢ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Κράτους. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς ἔχουν θεολογικὴν μόρφωσιν καὶ γνωρίζουν ξένας γλώσσας. Εἰς τὴν μονὴν στεγάζεται Σεμινάριον δι' ὑποψηφίους ἱερεῖς μὲ πενταετὴ φοίτησιν, ὑπάρχει ἀξιόλογον Μουσεῖον τοῦ ὁποῖου οἱ φύλακες μοναχοὶ ἀμείβονται ἀπὸ τὸ Κράτος, ὡς καὶ τυπογραφεῖον μὲ παλαιὰν ἱστορίαν, διότι εἰς αὐτὸ ἐξετυπώθησαν πολλὰ ἀπὸ τὰ πρῶτα ἐκκλησιαστικὰ καὶ θεολογικὰ βιβλία.

Εἰς τὴν Σουτσιάβαν. Εἶναι μία πόλις ἱστορικὴ μὲ 60 χιλ. κατοίκους πλησίον τῶν συνόρων τῆς Ρωσίας. Ἦτο ἄλλοτε ἡ ἑδρα τῆς μητροπόλεως Μολδαβίας. Ἐκεῖ ὑπάρχει μοναστήριον μὲ 10 μοναχοὺς, εἰς τὸ ὁποῖον διενυκτερεύσαμεν, διότι ἐφθάσαμεν κατὰ σκοπὸν ἐκ τῆς μακρᾶς διαδρομῆς, κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας. Οἱ πατέρες τῆς μονῆς εὐγενεῖς, μορφωμένοι, φιλόξενοι, μᾶς ὑπεδέχθησαν μετ' ἐγκαρδιότητος καὶ ἐπεδαψίλευσαν εἰς ὅλους μας θερμοτάτας περιποιήσεις. Αἱ ἐγκαταστάσεις τῆς μονῆς εἶναι εἰς ἀρίστην κατάστασιν. Ἐκεῖ ὑπάρχει ἰδιαίτερον διαμέρισμα διὰ τὸν μητροπολίτην.

Τὴν ἐπομένην περὶ τὴν 7ην πρωΐνῃν ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὴν Σουτσιάβαν μὲ κατεύθυνσιν πρὸς τὴν ἱστορικὴν μονὴν Σουτσεβίτσαν. Σπουδαῖον μνημεῖον χριστιανικῆς τέχνης, τὸ ὁποῖον προσελκύει τὴν προσοχὴν καὶ τὸν θαυμασμὸν χιλιάδων ἐπισκεπτῶν, οἱ ὁποῖοι προσέρχονται ὡς τουρίσται, εἴτε ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ρουμανίας εἴτε ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν, διὰ νὰ θαυμάσουν κυρίως τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ ναοῦ καὶ τὰς περιφήμους βυζαντινὰς τοιχογραφίας (fresco), αἱ ὁποῖαι καλύπτουν κατὰ τρόπον πρωτότυπον, οὐ μόνον τὴν ἐσωτερικὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ναοῦ. Ἔχει 40 μοναχοὺς, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ περισσότεραι μορφωμένοι. Ἡ Λειτουργία τελεῖται καθ' ἡμέραν. Ἡ μονὴ διατηρεῖ ἐφημέριον καὶ πνευματικόν. Εἰς τὴν μίαν πλευρὰν τῆς μονῆς στεγάζεται τὸ μουσεῖον, τοῦ ὁποῖου φύλακες καὶ ξεναγοὶ εἶναι ἀδελφαί. Τὸ Κράτος ἐξοδεύει πολλὰ διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ μνημείου. Ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὸ μοναστήρι μὲ ὥραιας ἐντυπώσεις ἀφοῦ μᾶς προέπεμψαν μὲ συγκινητικὰς ἐκδηλώσεις ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ αἱ ἀδελφαί τῆς μονῆς.

ΕΙΣ ΤΗΝ Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΝ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ

Μετὰ μίαν ὥραν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ὡραίαν πόλιν Ἰάσιον. Ἐκεῖ μᾶς ἀνέμενε μὲ τόσῃν χαρὰν ὁ σεβ. μητροπολίτης Μολδαβίας κ. Ἰουστίνος μετὰ τοῦ ὁποίου συνδεόμεθα μὲ πολλὴν φιλίαν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Συναντώμεθα συχνὰ μετὰ τοῦ ἁγίου Μολδαβίας εἰς τὰς Διορθοδόξους Διασκέψεις, εἰς τὰ Συνέδρια τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ εἰς ἄλλας θρησκευτικὰς ἐκδηλώσεις πού ὀργανώνουν αἱ ἀδελφαὶ ὁμόδοχοι Ἐκκλησίαι. Εἶναι ἕνας δραστήριος καὶ μορφωμένος Ἱεράρχης. Γνωρίζει ἀπταίστως τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, διότι ἐσπούδασε τὴν θεολογίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ ἀγαπᾷ τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ Ἰάσιον ἔχει 300 χιλ. κατοίκους. Εἶναι μία ἀξιόλογος πόλις μὲ ὡραίας οἰκοδομὰς. Ἔχει Πανεπιστήμιον, Πολυτεχνεῖον, Μουσεῖα, Πινακοθήκην, ὡραίους ναοὺς καὶ πολλὰ ἄλλα ἱστορικὰ καὶ πνευματικὰ Ἱδρύματα. Ἡ πόλις περιβάλλεται ἀπὸ ἄφθονον βλάστησιν καὶ ἀποτελεῖ, λόγῳ τῆς θέσεώς της, σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1563 εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Μολδαβίας καὶ ἀπὸ τότε ἔγινε ἡ ἔδρα τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδαβίας, οἱ ὅποιοι ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν Ἕλληνες καὶ δι' αὐτὸ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας τὸ Ἰάσιον ἐξειλήθη εἰς σπουδαῖον κέντρον ἑλληνικῆς παιδείας. Ἀλλως τε αἱ μοναὶ εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην ἦσαν ἀληθινὰ φυτῶρια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Τῇ 1710 εἰς τὸ Ἰάσιον ἰδρύθη τὸ περιώνυμον «Φροντιστήριον» ὑπὸ τοῦ πρώτου Φαναριώτου ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Νικολάου Μουροκορδάτου, τὸ ὅποιον βραδύτερον ἐξελιχθὲν ἔλαβε τὸ ὄνομα «Ἀκαδημία», διότι εἰς αὐτὴν ἐλειτούργησαν 4 Σχολαὶ πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου, Θεολογική, Φιλολογική, Μαθηματικὴ καὶ Φυσικὴ, εἰς τὰς ὁποίας ἐδίδασαν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μεγάλους διδασκάλους τοῦ Γένους, ὡς ἦσαν οἱ Ἰωάννης Κομνηνός, Νικ. Κεραμεύς, Ἱερεμίας Κουναβέλας, Ἀλέξ. Ἑλλάδιος, Νικηφόρος Θεοτόκης, Θεόδ. Τραπεζοῦντιος καὶ ἄλλοι. Αἱ Ἐκκλησίαι τῆς ἡγεμονίας Μολδαβίας ἐτέλουν πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Οἴκου. Πατριαρχεῖον. Μὴ λησμονώμεν ὅτι εἰς τὸ Ἰάσιον συνηλθεν κατὰ τὸ 1642 ἡ ἱστορικὴ σύνοδος πρωτοβουλία τοῦ εὐσεβοῦς ἡγεμόνος Βασ. Λούπου ἐπὶ Πατριαρχοῦ Κων/πόλεως Παρθενίου, ἡ ὁποία κατεδίκασε τὴν ὁμολογίαν τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως εἰς ἣν, ὡς γνωστόν, περιείχοντο προτεσταντικαὶ δοξασαί.

Εἰς τὸ Ἰάσιον ὑπῆρχον πολλοὶ ναοί, οἱ περισσότεροι τῶν ὁποίων ἀποτελοῦν καὶ σήμερον ἀκόμη σπουδαῖα μνημεῖα χριστ. τέχνης Ἐπεσκέφθημεν τοὺς ἐξῆς ναοὺς: Τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ὁ ὁποῖος ἐκτίσθη τῇ 1640 καὶ ἀποτελεῖ περίφημον μνημεῖον τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τοῦ Ἁγίου Σάββα (17ου αἰῶνος), τοῦ ἁγ. Νικολάου (1541), τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ (1626) καὶ τὸν περίλαμπρον μητροπ. ναόν, ὅπου φυλάσσεται τὸ σκήνωμα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς.

Κατόπιν, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ θεοφιλ. Ἐπισκό-

που Σουτσεβεάνου κ. Εἰρηναίου, ἐπεσκέφθημεν τρία ἐκκλησ. Ἱδρύματα, ἅτινα ὀφείλονται εἰς τὴν ἐγνωσμένην δραστηριότητα τοῦ μητροπολίτου Ἰουστίνου, ἦτοι 1) τὸ Πνευματικὸν Κέντρον τῆς Ἐκκλησίας, περίφημον διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν του ἐμφάνισιν, πολυτελέστατον ἐσωτερικῶς μὲ πολλὰς αἰθούσας μικρὰς καὶ μεγάλας χρησιμοποιουμένας διὰ τὰς ἐν γένει πνευματικὰς ἐκδηλώσεις τῆς πόλεως, μὲ βιβλιοθήκην καὶ ἀναγνωστήρια, μὲ γραφεῖα καὶ μὲ ὅλας τὰς συγχρόνους ἀνάσεις. 2) Ὁ Ξενὼν διὰ τοὺς ἐρχομένους ἐκ τῆς Ἐπαρχίας κληρικοὺς μὲ λαμπρὰν ὀργάνωσιν. Ἀπαστράπτει ἀπὸ καθαριότητα. Ἐκαστον διαμέρισμα εἶναι ἀτομικὸν διὰ τὸν φιλοξενούμενον ἱερέα καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕνα ὑπνοδωμάτιον, ἀπὸ ἕν γραφεῖον καὶ βοηθ. χώρον. Ὑπάρχει ὡσαύτως μεγάλη αἴθουσα ἐστίασεως μετὰ μαγειρείου, offis καὶ διατηρεῖ μόνιμον προσωπικόν. 3) Παρόμοιον ἴδρυμα λειτουργεῖ διὰ τὰς συγύζους τῶν ἱερέων εἰς ἕτερον ὡραῖον καὶ ἄνετον κτίριον.

Μετὰ ταῦτα ἐπεσκέφθημεν τὸ μητροπολιτικὸν μέγαρον τοῦ Ἰασίου, ὅπου μᾶς ἀνέμενεν ὁ Μητροπολίτης. Τί εἶναι αὐτὸ τὸ κτίριον πού δεσπόζει μέσα εἰς τὴν πόλιν! Σωστὸ ἀνάκτορον! Τὸ μάτι μας ἐθάμβωσεν ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιβλητικὴν ἐκκλησιαστικὴν μεγαλοπρέπειαν. Ἡ εἰσοδὸς του μὲ τὰς δύο εὐρυχώρους καὶ μεγαλοπρεπεῖς κλίμακας πού ὀδηγοῦν εἰς τὸν ὄροφον καταπλήσσει πάντα εἰσερχόμενον. Καὶ εἰς τοὺς δύο ὀρόφους ὑπάρχουν μεγάλαι καὶ μικραὶ αἰθούσαι ἐκάστη μὲ ἰδιάζοντα χαρακτηριστικὰ ἀναλόγως τοῦ προορισμοῦ της, ἦτοι Γραφεῖα μητροπολίτου, Βιβλιοθήκη, αἴθουσα τοῦ θρόνου, ἄλλα γραφεῖα, κατοικία τοῦ μητροπολίτου, διαμέρισμα διὰ τοὺς ξένους, γραφεῖα διὰ τὸ προσωπικόν κ.λ.π. Ἀφοῦ ἐχαίρετσα τὸν σεβ. Μολδαβίας καὶ συνωμίλησα μετ' αὐτοῦ, συγχαρεῖς αὐτὸν διὰ τὸ μέγα καὶ δημιουργικὸν ἔργον, πού ἐπιτελεῖ εἰς τὴν μεγάλην καὶ ἀχανῆ ἐπαρχίαν του, ἀνεχωρήσαμεν ὁμοῦ εἰς τὸ παρὰ τὸ Ἰάσιον μοναστήριον τοῦ Προφ. Ἡλιοῦ, τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ τὸ θέρετρον τοῦ Ἱεράρχου τῆς Μολδαβίας καὶ ἐκεῖ, ἀφοῦ συνωμίλησαμεν μετὰ τοῦ σεβασμιωτάτου Ἰουστίνου ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστόν, εἶναι ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ πολλῶν ζητημάτων ἅτινα ἐνδιαφέρουν τὰς δύο ἀδελφὰς ὁμοδόχους Ἐκκλησίας, τὴν Ρουμανικὴν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ ἰδίᾳ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἔχει ὀργανωθῇ τὸ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ Γραφεῖον τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων, παρεκαθήσαμεν εἰς τὴν τράπεζαν διὰ τὸ γεῦμα. Τοῦτο ἐδόθη ἐντὸς τοῦ μεγαλοπρεποῦς κτιρίου τῆς μονῆς, τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ τὴν θερινὴν κατοικίαν τοῦ ἀρχιερέως. Εἰς τὸ τέλος, μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἐν ἀγάπῃ πολλῇ γενομένων συντόμων θερμῶν προποσέων, περιήλθομεν τὴν μονὴν ἐπισκεφθέντες τὸν ναόν, τὰ κελλία τῶν μοναχῶν καὶ τὰς πέριξ ἐκτάσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι κατάφυτοι ἐξ ὡραίων ἀμπελώνων, ἐκ τοῦ γεννήματος τῶν ὁποίων προμηθεύονται ὅλοι οἱ ναοὶ τῆς μητροπόλεως τὸν οἶνον διὰ τὴν θ. μετάληψιν.

ΕΙΣ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΝ

Ἀπὸ τὸ Ἰάσιον ἀνεχωρήσαμεν περὶ τὰς ἐσπερινὰς ὥρας δι' αὐτοκινήτων ἐπιστρέψαντες εἰς Βουκουρέστιον περὶ τὸ μεσονύκτιον, μετὰ συνεχῇ διαδρομῇ 760 χιλιομέτρων!! Ἐσυρόμεθα κυριολεκτικῶς συνεπείᾳ τῆς κοπώσεως, ὅταν εἰσήλθομεν εἰς τὰ ὑπνοδωμάτιά μας.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν Κυριακὴν, ἐγερθέντες τοῦ ὕπνου συνηγήσαμεν τὸν Μακ. Πατριάρχην καὶ ἀφηγήθημεν εἰς αὐτόν, ἐν ἄκρᾳ συντομίᾳ τὰ περὶ τοῦ τόσον ἀποδοτικοῦ, ἀλλὰ καὶ κοπιώδους ταξιδίου μας ἀπὸ Βουκουρεστίου μέχρι Σιμπίου καὶ ἀπὸ Σιμπίου μέχρι Σουσιάβας καὶ τοῦ Ἰασίου, ἥτοι μέχρι τῶν συνόρων τῆς Ρωσίας καὶ τανάπαλιν ἐκ τοῦ Ἰασίου μέχρι Βουκουρεστίου ἐντὸς 4 ἡμερῶν. Ὁ Πατριάρχης χαριτολογῶν ἀπεκάλεσε τὸ ταξιδίον μας «ἀστραπιαῖον». Καὶ πράγματι ἐθεωρήθη ἀπὸ ὅλους δι' ἡμᾶς ὡς «ρεκὸρ ἀντοχῆς», διότι διηνύσαμεν εἰς 4 ἡμέρας περὶ τὰ 1.800 χιλιόμετρα!

Περὶ τὴν 10ην ὥραν μετὰ τοῦ σεβ. μητροπολίτου Μπανάτου κ. Νικολάου, ἐνὸς ἐξαιρέτου πνευματικοῦ ἀνδρὸς καὶ διαπρεποῦς καθηγητοῦ τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Σιμπίου, κατήλθομεν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ναόν, ὅπου φυλάσσεται μετ' εὐλαβείας τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ ἁγ. Δημητρίου Μπασαράμποβ τοῦ ἐν Ρουμανίᾳ, τελέσαντες τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐν συνιερουργίᾳ μετὰ πολλῶν ἱερέων καὶ καλλιφώνων διακόνων, τοῦ Μακ. Πατριάρχου ἱσταμένου εἰς τὸν θρόνον καὶ παρισταμένων εἰς τὸν Σολέαν τοῦ θεοφ. ἐπισκόπου Βησσαρίωνος, τῶν Πατριαρχικῶν Συμβούλων, πολλῶν ξένων κληρικῶν ἐξ Εὐρώπης καὶ τῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογ. Σχολῆς καὶ πολλῶν προσωπικότητων. Ὁ ναὸς καὶ ἡ πλατεῖα ἔξω ἦσαν κατάμεστοι κόσμου. Καίτοι ἡ Λειτουργία παρετάθη μέχρι τῆς 13ης ὥρας, οὐδεὶς ἐκ τοῦ ἐκκλησιάσματος ἐκινήθη ἀπὸ τὴν θέσιν του. Τοὺς ὕμνους ἔψαλε μὲ πολλὴν κατάνυξιν πολυμελὲς χορωδία ἐξ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Οἱ πάντες ἤκουον μετ' ἐνδιαφέροντος τὰς ἐκφωνήσεις ἐμοῦ καὶ τοῦ ἀρχιμανδρίτου εἰς τὴν ἐλληνικὴν. Εἰς τὸ τέλος προσεφώνησα τὸν Πατριάρχην, μεταδὸν εἰς αὐτόν τὸν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, ὡς καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς τε τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας. Εἶτα, ἀφοῦ ἀνέπτυξα τοὺς ἱεροὺς δεσμοὺς ποὺ δημιουργεῖ ἡ Ὁρθόδοξος Πίστις μετὰ τῶν λαῶν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ὡς καὶ τοὺς ἱστορικοὺς τοιοῦτους, οἵτινες συνδέουν τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν Ρουμανίαν, ἰδίᾳ δὲ τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν προσέφερε τὸ Ρουμανικὸν Ἔθνος εἰς τὸ ὑπόδουλον Γένος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς μαύρης δουλείας, ἐμνήσθην ἐνὸς μεγάλου Ἑλλήνου Ἱεράρχου,

τοῦ μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Ἰγνατίου τοῦ Λεσβίου, ὅστις πολλὰς ὑπηρεσίας προσέφερεν εἰς τὸ Βουκουρέστιον καὶ τὴν Βλαχίαν εἰς τὸν τομέα τῆς παιδείας, ὡς καὶ εἰς τὸ ὑπόδουλον ἑλλην. ἔθνος, οὗτινος ὑπῆρξεν ὁ στυλοβάτης τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ κατέληξα εἰς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἀπεστάλην εἰς τὴν φιλόξενον ταύτην χώραν, ἐκφράσας τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν Ἀγιώτατον Πατριάρχην κ. Ἰουστινιανὸν διὰ τὴν βαθεῖαν ἀγάπην μεθ' ἧς μᾶς περιέβαλεν, ἐξάρας ἐν τέλει τὸ μεγάλο ἀνακαινιστικὸν ἔργον ποὺ ἐπιτελεῖ διὰ τὴν ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας, ἔργον τὸ ὁποῖον καταπλήσσει κυριολεκτικῶς καὶ ἀποτελεῖ παράδειγμα πρὸς μίμησιν ἀπὸ ὅλας τὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας. Εἶτα ὁ Πατριάρχης ἀπαντῶν ὠμίλησε διὰ μακρῶν χαιρετήσας τὸ γεγονός τῆς παρουσίας τοῦ Ἑλλήνου μητροπολίτου Μυτιλήνης, ὡς τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἀνταλλαγῆς ἐπισκέψεων Ἱεραρχῶν ἀμοιβαίως μετὰξὺ ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἀφοῦ ὑπέμνησε τοὺς ἱστορικοὺς δεσμοὺς ποὺ ὑφίστανται μετὰξὺ τῆς Ρουμανίας καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀνέπτυξε τὰς ἀρίστας σχέσεις ποὺ ἐπικρατοῦν ἑκπαλαι μετὰξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, ὠμίλησε δι' ὡραίων λόγων διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὸ πρόσωπον τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου, διὰ τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον του καὶ ἰδίᾳ διὰ τὸ ἀνακαινιστικὸν τοιοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς ἀνόρθωσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, εὐχηθεὶς πᾶσαν εὐημερίαν εἰς τὸν ἐλληνικὸν λαὸν καὶ πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ προκοπὴν καὶ πρόοδον εἰς τὸ ἐπιτελούμενον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἔργον ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πιστοῦ καὶ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ γενικώτερον συμπίσης τῆς Ὁρθοδοξίας. Καταλήγων διηρμήνευσε τὴν χαρὰν τοῦ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος διὰ τὴν σημερινὴν Λειτουργίαν καὶ τὴν ὡραίαν, ὡς εἶπεν, ὁμιλίαν καὶ παρεκάλεσε τὸν ἱεουργοῦντα ἀρχιερέα νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ πάλιν τὴν ἐπίσκεψίν του καὶ νὰ παραμείνῃ οὐχὶ μόνον μίαν ἐβδομάδα, ἀλλὰ περισσότερον χρόνον, ἵνα δυνηθῇ νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὰς ἄλλας Μητροπόλεις τῆς χώρας, διὰ νὰ μεταφέρῃ καὶ εἰς τοὺς ἐκεῖ πιστοὺς τὴν εὐλογίαν τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Μετὰ τὴν διανομὴν τοῦ ἀντιδώρου, μετέβημεν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ὅπου παρεκαθίσσαμεν εἰς τὸ ἐπίσημον γεῦμα, εἰς ὃ μετέσχον, πλὴν τοῦ Πατριάρχου, ὁ σεβ. μητροπολίτης Μπανάτου κ. Νικόλαος, ὁ θεοφ. Ἐπίσκοπος κ. Βησσαρίων, ὁ Πρύτανης καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βουκουρεστίου, ὁ ἀρχιμανδρίτης Μελέτιος, ὁ θεολόγος Β. Κοστίν, ὁ παρεπιδιημὼν Ἀγγλικανὸς ἱερεὺς Δρ. Δόναλτ καὶ ἄλλοι τινές. Εἰς τὸ γεῦμα ἐπεκράτησε μεγάλη ἐγκαρδιότης.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Η ΘΕΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΦΥΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

Δ'.

ΑΟΡΑΤΟΣ ΑΜΑ ΚΑΙ ΟΡΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἀκολουθία τῆς ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις ἡμῶν ἀναπτυχθείσης ἐννοίας τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐνιαίου καὶ ἀδιαίρετου σώματος θεοανθρωπέου ὕψους εἶναι καὶ ἡ ὀρθόδοξος διδασκαλία, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν πρέπει νὰ διαίρεται εἰς ἀόρατον καὶ ὁρατὴν. Τοιαύτην τινὰ διαίρεσιν ἀγνοεῖ ἡ Καινὴ Διαθήκη, μὴ ἀναφερομένη τόσο ἐν τὴν ἀόρατον Ἐκκλησίαν, ὅσον συγκεκριμένως εἰς τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις, Κορίνθῳ, Θεσσαλονίκη κ.ο.κ. Ἐκκλησίαν, ὡς καὶ εἰς τὴν κατὰ τὴν οἰκουμένην Καθολικὴν Ἐκκλησίαν ὡς σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Τὸ αὐτὸ διαπιστοῦται καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Πατράσι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπάσῃ τῇ Ἱερᾷ Παράδοσει αὐτῆς. Πράγματι, ὑπάρχει μία καὶ μόνον μία Ἐκκλησία, ἀλλ' ἀποτελεῖται ἐκ δύο ἀδιασπάστως συνηνωμένων στοιχείων: τοῦ θεοῦ καὶ πνευματικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ καὶ ἀόρατου ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ ἀνθρωπέου καὶ ὕλικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ καὶ ὁρατοῦ, καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον καὶ ἐν τῷ Θεανθρώπῳ ἠνώθησαν ἀσυγχύτως ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις. Καθὼς δὴ δὴ ὁ Θεάνθρωπος ἔχει, κατὰ τὸ Χαλκηδόνιον δόγμα, ἡνωμένας «ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαίρετως» τὴν θεϊαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι θεανθρωπίνης ἢ θεανδρικῆς δομῆς¹. Ἐπομένως εἶναι αὕτη τοῦτο μὲν ἀόρατος, κατὰ τὸ θεῖον στοιχεῖον αὐτῆς, ὁμοιάζουσα τῷ ἀναστάντι Χριστῷ καὶ ἐμψυχομένη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῦτο δὲ ὁρατὴ, κατὰ τὸ ἀνθρώπειον στοιχεῖον αὐτῆς, ὁμοιάζουσα τῷ ἐνανθρωπήσαντι Χριστῷ. Ἡ πρὸς τὸν Χριστὸν ἀναλογία αὕτη τῆς Ἐκκλησίας ἐκφράζεται ἐν Α' Ἰωάν. 1, 1-3: «Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐώρακαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθαυμάσαμεν καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ Λόγου τῆς ζωῆς, — καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐώρακαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν Πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν... Καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ταῦτα δὲ νοοῦνται ὡς ἀναφερόμενα εἰς τε τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ, «ὃ ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία». Πέραν τούτου, ὅπως ἐν τῷ ζῶντι ὁργανισμῷ δὲν δύναται νὰ χωρισθῇ ἡ ψυχὴ

ἀπὸ τοῦ σώματος, τὸ πνευματικὸν καὶ ἀόρατον ἀπὸ τοῦ ὕλικοῦ καὶ ὁρατοῦ στοιχείου, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν δύναται νὰ χωρισθῇ τὸ θεῖον καὶ πνευματικὸν καὶ ἀόρατον στοιχεῖον ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπέου καὶ ὕλικοῦ καὶ ὁρατοῦ, ὅπερ εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ ἐκδήλωσις τοῦ πρώτου καὶ τὸ ἀναγκαῖον ὄργανον διὰ τὰς σωτηριώδεις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐνεργείας τῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ ταῦτα ἡ ὁρατὴ ὄψις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ἐκδήλωσις τῆς θεανθρωπίνης φύσεως αὐτῆς. Ἐντεῦθεν τὰ μέλη τῆς ὁρατῆς Ἐκκλησίας ἀνήκουσιν ἅμα καὶ εἰς τὴν ἀόρατον Ἐκκλησίαν καὶ ἀποτελοῦσιν ἐν Χριστῷ μετὰ τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων μίαν κοινωνίαν, μίαν Ἐκκλησίαν², ὡς μέλη καὶ πολῖται τῆς μιᾶς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ καὶ ὡς μέλη τοῦ ἐνὸς καὶ ἀδιαίρετου σώματος αὐτοῦ. Διὰ ταῦτα, ὡς πιστοῦνται καὶ ἱστοριοδογματικῶς, οἱ ἀρχαῖοι Πατέρες καὶ πάντες οἱ χριστιανοὶ δὲν διέκρινον τὴν Ἐκκλησίαν εἰς ἀόρατον καὶ ὁρατὴν ἢ εἰς ἰδανικὴν καὶ ἐμπειρικὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξεδέχοντο αὐτὴν ὡς ἐνιαῖον λαὸν τοῦ Θεοῦ, ὡς ζῶν τέλειον σῶμα, πρεσβεῦον τὴν αὐτὴν πίστιν, κοινωνοὺν τῶν αὐτῶν μυστηρίων καὶ τελοῦν ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν, ἐπεκτεινόμενον δὲ καὶ περιλαμβάνον καὶ τὸ ἐν οὐρανοῖς θριαμβεῦον τμήμα αὐτοῦ. Κατὰ ταῦτα ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἐνθὺς μὲν ἀόρατος, κατὰ τὴν ὑπερβατικὴν πλευρὰν αὐτῆς, ὡς θεῖον, πνευματικὸν καὶ μυστικὸν σῶμα, τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἢ ὡς ἡ οὐράνιος Ἱερουσαλὴμ, ἐνθὺς δὲ θεοσύστατος κοινωνία ἀνθρώπων περιγραφτὴ καὶ ἐμπειρικὴ καὶ ὁρατὴ καὶ ἱστορικὴ, κατὰ τὴν ἐπίγειον πλευρὰν αὐτῆς, χωρὶς βεβαίως ἡ τελευταία νὰ ἐξισοῦται πρὸς τὴν πρώτην. Εἶναι, ὡς ἐλέχθη, ἐνιαῖος καὶ ἀδιαίρετος θεανθρώπινος ὁργανισμός, κοινωνία θεανθρωπίνης, ἥτις ἐνῶ εἶναι εἰσέτι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, οὐχ ἥττον οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου³ καὶ τοῦ αἰῶνος τούτου, ἀλλ' ἀνήκει ἅμα καὶ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, οὐσα ὑπερβατικὴ ἅμα καὶ ἱστορικὴ πραγματικότης, ἀόρατος ἅμα καὶ ὁρατὴ³, μεταξὺ τῶν ὁποίων δύναται νὰ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 43 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

1. Διὰ τοῦτο, «comme l' Incarnation du Verbe elle (Ἐκκλησία) aussi était un événement historique, bien que mystérieux et accessible seulement à la foi. Le mystère de l' Eglise a une structure bien antinomique, comme le mystère du Christ: l' antinomie implicite du dogme de Chalcedoine. Deux réalités, divine et humaine, sans fusion, mais dans une unité indivisible et parfaite. On doit les distinguer avec soin, mais on n'ose jamais les séparer». (G. Florovsky, Le corps du Christ vivant, ἐνθ' ἂν. σ. 13).

2. Πρβλ. καὶ τροπάριον α' ἤχου Παρασκευῆς πρωῒ: «Διὰ τοῦ σταυροῦ σου, Χριστέ, μία ποίμνη γέγονεν ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων καὶ μία Ἐκκλησία» (Παρακλητικὴ ἤτοι Ὁκτώηχος ἡ μεγάλη, σ. 48). Ὁμοίως βλέπ. καὶ Ἀκολουθίαν τῶν Ἀρχαγγέλων, κανὼν, ὧδ' θ': «Σὲ τὸν ἀρρητῶς ἐνώσαντα τοῖς ἐπουρανίοις, Χριστέ, τὰ ἐπίγεια, καὶ μίαν Ἐκκλησίαν ἀποτελέσαντα, ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων» (Μηναιὸν Νοεμβρίου, σ. 56). Ἀνάγκη νὰ διευκρινισθῇ ἐνταῦθα, ὅτι αἱ ἐκ τῆς Ὁρθόδοξου Λατρείας παραθέσεις ἐν δογματικαῖς μελέταις ἐπιβάλλονται πρῶτον μὲν διότι ἐκφράζουσι καὶ μαρτυροῦσι τὴν διὰ τῶν αἰώνων ἐπαναλαμβανομένην ἀδιαχώτως καὶ πιστευομένην διδασκαλίαν τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, τῆς ἐτέρας τῆς ὀρθοδόξου δογματικῆς πίστεως πηγῆς, μετὰ τὴν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, δεύτερον δὲ διότι, κατὰ τὸ «lex orandi, lex credendi», ἡ Ἐκκλησία βεβαίως πιστεύει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διὰ τῆς προσευχῆς ἐκφράζει (das gebetete Dogma).

3. Ἐπομένως ὁρθῶς ὁ Χ. Ἀνδροῦτσος, μν. ἔ. σ. 260, ἀπορρίπτει τὴν ἀντίληψιν τῶν θεωρούντων τὴν Ἐκκλησίαν μόνον ὡς κοινωνίαν τῶν πιστῶν, τῶν ἁγίων, τῶν προω-

γίνεται άπλη τις λογική διάκρισις μόνον έν τή έπιστημονική άναλύσει, ούχι δ' όμως και πραγματική διαίρεσις και χωρισμός αὐτῶν⁴. 'Αλλ' ή άπλή αὕτη λογική διάκρισις δέν έπιτρέπεται βεβαίως νά νοήται ως άναφερομένη εἰς αὐτήν ταύτην τήν οὐσίαν τῆς άδιαίρετου καθ' έαυτήν 'Εκκλησίας.

Πράγματι κατά τήν οὐσίαν αὐτῆς ή 'Εκκλησία δέν έπιδέχεται διαίρεσιν, αλλά μόνον άπλήν τινά διάκρισιν εἰς άόρατον και όρατήν, ένεκα τοῦ θειοανθρωπείου χαρακτήρος αὐτῆς και μόνον έφ' όσον διαρκεί ή παρούσα ιστορική τοῦ κόσμου σκηνή. Καί εἶναι μέν άόρατος ή 'Εκκλησία, διότι άόρατος εἶναι ή κεφαλή αὐτῆς, ό Κύριος, και τό πληροῦν αὐτήν και τοῖς πιστεύουσι μέλεσιν αὐτῆς χορηγούμενον "Άγιον Πνεῦμα, και γενικῶς ή ένδοτέρα θεανθρωπίνη φύσις αὐτῆς και ή μυστική ένωσις τῶν πιστῶν μετά τῆς θείας Κεφαλῆς αὐτῆς, άόρατος προσέτι εἶναι και ή έν αὐτῇ διακιοῦσα και άγιάζουσα και σφάζουσα θεία χάρις, περιλαμβάnei δέ και τό άόρατον τῶν τετελειωμένων τμήμα τῆς έν οὐρανοῖς 'Εκκλησίας, και οὕτως έξ άμοτέρων, οὐρανού τε και έπιγείου τμήματος, συναποτελεῖται τό μυστικόν και άόρατον σῶμα τοῦ Χριστοῦ. 'Εντεῦθεν ή 'Εκκλησία εἶναι μία πνευματική ένότης, ως έκ τῆς μιᾶς θείας Κεφαλῆς αὐτῆς και τοῦ κατευθύνοντος αὐτήν εἰς πᾶσαν τήν αλλήθειαν ένός 'Αγίου Πνεύματος. 'Εξ έτέρου δ' όμως ή 'Εκκλησία, ως θεμελιωθείσα έπὶ τῆς ένανθρωπήσεως και τῆς όλης έν τῷ κόσμῳ άπολυρωτικής δράσεως τοῦ Σωτήρος, και εἶτα ως στρατευομένη έπὶ τῆς γῆς και τήν σωτηρίαν τῶν ανθρώπων άπεργαζομένη, εἶναι συνάμα και όρατή και ιστορική και περιγραπτή, διότι έπιτελεῖ τό σωτηριῶδες έργον της μεταξύ τῶν ανθρώπων, δι' ανθρώπων και δι' ανθρώπινων μέσων⁵, μεταδίδουσα διά τῶν μυστηρίων

ρισμένων, τῶν άπανταχοῦ όρθοδόξως πιστευόντων, ένὶ λόγῳ ως κοινωνίαν άόρατον μετ' άπορρίψεως ή ύποτιμήσεως τοῦ όρατοῦ αὐτῆς όργανισμοῦ». Προβλ. και Πενταπόλεως Νεκταρίου Κεφαλαῖ, Μελέται δύο: Α' περί τῆς μιᾶς, άγίας, καθολικῆς και άποστολικῆς 'Εκκλησίας, Β' περί τῆς 'Ιερῆς Παράδοσεως. 'Αθήναι 1913, σελ. 21 έξ. Βλέπ. και H. Leitz, Una sancta—eine heilige Kirche. Ein evangelisches Wort über das Wesen der Kirche, die Oekumenische und die Una—Sancta—Bewegung. Marburg 1960, σ. 9: «Die sogenannte «unsichtbare» Kirche ist eine Fiktion, die nicht dem Denken des Neuen Testaments entstammt. Sie ist eine Verlegenheitstheorie, dazu bestimmt, die beschämende Realität der uneinigen, unheiligen, unumfassenden, unapostolischen Kirche der Spätzeit zu entschuldigen. Sowenig wie es unsichtbare Christen gibt, sowenig gibt es eine unsichtbare Kirche».

4. Προβλ. και G. Weigel, ένθ' άν., σ. 186: «Although the distinction between the visible and invisible Church can be understood in a good sense, yet radically it is a poor distinction. There are not two Churches but only one. That the Church has two facets which are distinct is true; but the facets, though distinct, are not separated... There is within the Church which is most visible an invisible vitality which somehow manifests itself even in that which is visible».

5. Τό έπίγειον και όρατόν τμήμα τῆς 'Εκκλησίας χρησιμοποιεῖ πρός διδασκαλίαν και σωτηρίαν τῶν πιστῶν και όρατά και γενικῶς αἰσθητά μέσα, οἷα τό κήρυγμα και τὰ μυστήρια, και κατ' έξοχήν τό Βάπτισμα, τό Χρίσμα, τήν θείαν Εὐχαρι-

και δι' αἰσθητῶν σημείων τήν θείαν χάριν και κηρύττουσα τόν θεῖον λόγον, κέκτηται δέ λατρείαν και έξωτερικήν όργάνωσιν, άρχοντας και άρχομένους, τήν ποιμαίνουσιν 'Ιεραρχίαν και τοῖς ποιμαινομένους πιστούς. 'Ός τοιαύτη όρατή κοινωνία τῶν πιστῶν παρουσιάζεται ή 'Εκκλησία έν τῇ Κ. Διαθήκῃ, και δὴ από τῆς Πεντηκοστῆς ήδη ένεφανίσθη ως ό νέος 'Ισραήλ, ό λαός τοῦ Θεοῦ «προσκαρτερῶν τῇ διδαχῇ τῶν 'Αποστόλων και τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ άρτου και ταῖς προσευχαῖς» (Πράξ. 2, 42), οὕτω δ' ήρξατο όργανομένη βαθμηδόν ή πρώτη χριστιανική τοπική 'Εκκλησία τῶν 'Ιεροσολύμων, καθ' ή έστοροῦσιν αἱ Πράξεις τῶν 'Αποστόλων, έν συνεχείᾳ δέ ή οἰκουμένη 'Εκκλησία. Κατά ταῦτα ή ιεραρχικῶς όργανωμένη κοινότης τῶν πιστῶν και τό μυστικόν σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ή όρατή συνάξις τῶν πιστευόντων έν τῇ θείᾳ λατρείᾳ και ή μυστική κοινωνία αὐτῶν μετά τοῦ Χριστοῦ και μετ' αλλήλων, ή έπίγειος και ή οὐράνιος 'Εκκλησία, δέν έπιτρέπεται νά διαιρῶνται και διακρίνονται άπ' αλλήλων, καθ' όσον άποτελοῦσι μίαν και μόνην 'Εκκλησίαν, ήτις συμφύεται και συναποτελεῖται έξ ανθρώπινων και θείων στοιχείων. Τό γενι-

στίαν και τήν 'Ιερωσύνην, δι' όν συνάπτεται και συμπλέκεται τό όρατόν μετά τοῦ άόρατου, τὰ ζῶντα μέλη μετά τῆς άόρατου θείας Κεφαλῆς τῆς 'Εκκλησίας. Τοῦτο άλλωστε έπιβάλλεται και υπό τῆς διπλῆς φύσεως τοῦ ανθρώπου, όστις εἶναι «διπλοῦν ζῶον», έκ δύο συγκείμενος οὐσιῶν, τῆς μέν νοητῆς, τῆς δέ αἰσθητῆς, ψυχῆς λέγω και σώματος» ('Ιωάννου Χρυσόστομο, Εἰς άσφ. τῆς Παλαιᾶς... όμιλ. 2, 5, PG 56, 182). 'Ακριβῶς διά τοῦτο «οὐδέν αἰσθητόν παρέδωκεν ήμῖν ό Χριστός, άλλ' έν αἰσθητοῖς μὲν πράγμασι, πάντα δέ νοητά. Οὕτω και έν τῷ βαπτίσματι, δι' αἰσθητοῦ μὲν πράγματος γίνεται τοῦ ὕδατος τό δῶρον, νοητόν δέ τό άποτελούμενον, ή γέννησις και ή άνακαίνισις. Εἰ μὲν γάρ άσώματος ής, γυμνά αὐτά σοι τὰ άσώματα παρέδωκε δῶρα» έπειδή δέ σώματι συμπλέκεται ή ψυχή, έν αἰσθητοῖς τὰ νοητά σοι παραδίδωσιν» ('Ιωάννου Χρυσόστομο, Εἰς Ματθ. όμιλ. 82, 4, PG 58, 743). Πάντως τό «όρατόν» τῆς 'Εκκλησίας περιορίζεται παρά τοῖς 'Ορθοδόξοις, «grenzt man sich gegen die römisch = katholische «Verweltlichung und Materialisierung der Kirche» ab. «Was die grobmaterialistische Auffassung des Sehens betrifft, so soll sie durchaus keinen Raum in der orthodox — christlichen Theologie haben, denn der natürliche Mensch vernimmt nichts vom Geiste Gottes (I. Kor. 2, 14)», schreibt Akwilonow. Nur für Augen, die durch den Heiligen Geist aufgetan sind, soll die Kirche als sichtbar gelten. Fleisch und Blut war nicht imstande, Christus in Jesus zu entdecken — wohl aber die, denen der Vater im Himmel es offenbarte». (E. Akwilonow, 'Η 'Εκκλησία, Πετροῦπολις 1894, σ. 153, (ρωσιστί), παρά H. Schultz, Der Kirchenbegriff der Orthodoxen Kirche, έν «Zeitschrift für systematische Theologie» 17 (1940) 407). 'Εξ άλλης έπόψεως παρετήρησεν, ως είδομεν, και ό E. Lanne, ότι «bei ihnen (παρά τοῖς 'Ορθοδόξοις) herrscht der mystische Aspekt im strengen Sinn vor, d.h. der sakramentale, in unmittelbarer Verbindung mit der Lehre von der Inkarnation. Bei uns (παρά τοῖς 'Ρωμαιοκαθολικοῖς) hingegen scheint alles, mit Recht oder Unrecht, im juristischen Aspekt aufzugipfeln, der schliesslich die ganze Art und Weise, wie wir die Lehre von der Kirche erfassen, bestimmt», υπερτονιζομένης τῆς όρατῆς ὕψεως τῆς 'Εκκλησίας ως Institution». (Die Kirche als Mysterium und Institution in der Orthodoxen Theologie, έν «Mysterium Kirche in der Sicht der theologischen Disziplinen, Salzburg 1962, σ. 923).

κόν λοιπόν τῶν εἰρημένων συμπέρασμα εἶναι, ὅτι δὲν ὑπάρχουσι δύο Ἐκκλησίαι, ἡ μία ὁρατὴ καὶ ἡ ἄλλη ἀόρατος, οὐδ' εἶναι ἡ ὁρατὴ καὶ ἐπίγειος καὶ οὐλικὴ» Ἐκκλησία ἀπείκασμα καὶ ἀντίτυπον τῆς ἀόρατου καὶ οὐρανίου καὶ «πνευματικῆς», ἐν πλατωνικῇ ἐννοίᾳ, ἀλλ' ὑπάρχει μία καὶ μοναδικὴ Ἐκκλησία, ὁρατὴ ἅμα καὶ ἀόρατος, καὶ δὴ ἐν ὁρατῷ ἀόρατος, ἥτις εἶναι καὶ ἡ πιστευομένη Ἐκκλησία τοῦ ἱεροῦ συμβόλου τῆς πίστεως.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ διακρίνωμεν ὀξέως καὶ νὰ διαχωρίζωμεν τὰ δύο στοιχεῖα τῆς Ἐκκλησίας, ὁρατὸν καὶ ἀόρατον, διότι ἀμφοτέρω ταῦτα ἀποτελοῦσι δύο ὅψεις τῆς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὁρατῆς ἅμα καὶ ἀόρατου Ἐκκλησίας. Καθ' ὅσον τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα αὐτῆς: ἀόρατον καὶ ὁρατὸν, ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικόν, θεῖον καὶ ἀνθρώπινον, ὑπερφυσικὸν καὶ ἐμπειρικόν-ἱστορικόν, πνευματικὸν καὶ οὐλικόν, εἶναι ἀδιαίρετα καὶ ἀχώριστα καὶ ἀδιάσπαστα ἀπ' ἀλλήλων, μαρτυροῦντα τὴν ἐνιαίαν οὐσίαν αὐτῆς ὡς μυστηρίου καὶ ὡς κιβωτοῦ τῆς σωτηρίας τῶν πιστῶν μελῶν αὐτῆς, τῶν ἡνωμένων μυστικῶς καὶ συσσωματωμένων μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἀκόμη καὶ ὅταν ἐξαίρηται ἡ ἐξωτερικὴ ὅψις ἢ πλευρὰ τῆς Ἐκκλησίας ὡς ὁρατῆς κοινωνίας, δέον νὰ νοῆται αὕτη ὡς ἀναποσπαστῶς συνηνωμένη μετὰ τῆς ἐσωτερικῆς, τῆς ὁποίας ἀκριβῶς ἀποτελεῖ ἐξωτερικὴν ἐκδήλωσιν. Τούτων οὕτως ἐχόντων ὁρθῶς παρετηρήθη, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι μόνον ἀόρατος, ἀλλὰ συνάμα καὶ ὁρατὴ, οὔτε πάλιν ὁρατὴ μόνον εἶναι, ἀλλὰ συνάμα καὶ ἀόρατος· καὶ ἐν μὲν τῇ ἰδιότητι αὐτῆς ὡς ἀόρατου ἔγκειται ὁ θεῖος αὐτῆς χαρακτήρ, ἐν δὲ τῇ ἰδιότητι αὐτῆς ὡς ὁρατῆς ἔγκειται ὁ ἀνθρώπινος αὐτῆς χαρακτήρ, καὶ ἐν τῇ ἐνώσει ἀμφοτέρων τούτων ἔγκειται ὁ θεανθρώπινος χαρακτήρ αὐτῆς⁶. Οἱ δὲ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ἅγιοι καὶ ἐκλεκτοί, ἐφ' ὅσον ζῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς, εἶναι ὁρατὰ μέλη τῆς ὁρατῆς Ἐκκλησίας, μὴ ἀποτελοῦντα ἰδίαν τινά, καθ' αὐτὸ ἀόρατον Ἐκκλησίαν, κεχωρισμένην τῆς λεγομένης ὁρατῆς, ἀλλ' ἀποτελοῦσιν ἀναπόσπαστον τμήμα τῆς μιᾶς καὶ τῆς αὐ-

τῆς ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας. Εἰδικώτερον τὸ μὲν ἀόρατον καὶ θεῖον στοιχεῖον καὶ γενικῶς ἡ ἐσωτερικὴ ὅψις τῆς Ἐκκλησίας συνιστῶσι τὸ μυστικὸν σῶμα τοῦ Χριστοῦ, παρατείνοντος τὴν ἐνανθρώπησιν καὶ παραμονὴν του καὶ συνεχίζοντος τὸ ἀπολυτρωτικὸν του ἔργον διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῷ κόσμῳ «πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. 28,20), τὸ δὲ ὁρατὸν στοιχεῖον καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ὅψις τῆς Ἐκκλησίας συνιστῶσιν τὸ ἐπίγειον τμήμα αὐτῆς, τὸ παρουσιαζόμενον ὡς κοινωνία τῶν ὁρθοδόξως πιστευόντων εἰς τὸν Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα τοῦ κόσμου ἀνθρώπων, τῶν ἡνωμένων ὁργανικῶς διὰ τῆς αὐτῆς ὁρθοδόξου πίστεως καὶ τῶν αὐτῶν μυστηρίων εἰς τὸ ἐν σῶμα τοῦ Χριστοῦ, διακρινομένων δὲ εἰς τὸν διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης καθοσιούμενον κλῆρον καὶ εἰς τὸν λαόν, καὶ κυβερνωμένων ὁρατῶς μὲν ὑπὸ τοῦ πρώτου, καὶ πρὸ πάντων τῶν ἐπισκόπων, ἀόρατως δὲ ὑπὸ τῇ θείᾳ Κεφαλῇ τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ μόνου ἀρχηγοῦ καὶ κυβερνήτου αὐτῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς προεῖρηται⁷. Ἀκριβῶς δὲ ἡ ἐπίγειος ὁρατὴ αὕτη Ἐκκλησία εἶναι τὸ θεοβούλητον καὶ θεόδοτον ὄργανον καὶ κέντρον τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας καὶ τῆς ἐπανενώσεως παντὸς τοῦ ἀνθρώπινου γένους μετὰ τοῦ Θεοῦ. Τούτων οὕτως ἐχόντων οἱ Ὁρθόδοξοι ἔκπαλοι πιστεύουσι σταθερῶς εἰς τὴν ἀδιαίρετον καὶ οὐσιαστικὴν καὶ ὁργανικὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας κατ' ἀμφοτέρας τὰς ὅψεις αὐτῆς, ὁρατὴν τε καὶ ἀόρατον, καθὼς ἀκριβῶς πιστεύουσι καὶ εἰς τὴν ἀδιαίρετον καὶ ἀχώριστον ἐνότητα τῶν δύο φύσεων ἐν τῷ Θεανθρώπῳ, ὅστις δυνάμει τῆς τοιαύτης ἐνότητος εἶναι ἡ κεφαλὴ τοῦ θεανθρώπινου ὁργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας⁸.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

6. Van Oosterzee, Christian Dogmatics. Translation Waston-Evans. London 1881, σ. 705. Πρβλ. καὶ H. Küng, Die Kirche, σ. 52: «Die wirkliche Kirche ist die im Sichtbaren geglaubte und so im Sichtbaren unsichtbare Kirche. Ihre Sichtbarkeit ist also von ganz besonderer Art: sie hat ihre ebenso wesentliche unsichtbare Innenseite. Das im Unverhüllten Entscheidende ist verhüllt. Der Kirche Sichtbares lebt vom Unsichtbaren, ist geprägt, durchformt, beherrscht vom Unsichtbaren. Die Kirche ist also wesentlich mehr, als was sie sichtbar ist: nicht nur irgendein Volk oder Volkchen, sondern ein ausgewähltes Volk; nicht irgendein Leib, sondern ein geheimnisvoller Leib; nicht ein irgendein Bau, sondern ein geistiger Bau...». Ὁμοίως καὶ E. Brunner, Dogmatik, Zürich-Stuttgart 1960, τ. III, σ. 45. Σχετικῶς γράφει καὶ ὁ H. Schult z, ἐνθ' ἄν., σ. 405 & 408, ὅτι παρὰ τοῖς Ὁρθόδοξοις «in dieser Frage versucht man sich sowohl gegen den protestantischen als auch gegen den katholischen Standpunkt abzugrenzen und die rechte Mitte zwischen zwei Einseitigkeiten zu finden... So betont die Orthodoxie in Übereinstimmung mit dem Chalcedonense gegen den Protestantismus die Einheit zwischen Sichtbarkeit und Unsichtbarkeit und gegen Rom die Unterschiedenheit derselben».

7. «Mais, pour rester dans la pensée orthodoxe, il ne faut pas l' envisager avant tout comme un système hiérarchique; c' est plutôt une agglomération des croyants en Jésus-Christ, cet ensemble, sans distinction absolue entre gouvernants et gouvernés, enseignants et enseignés, jouit des prérogatives, fruits de la mission si haute laissée par le Seigneur» (P. D u m o n t, ἐνθ' ἄν., σ. 144).

8. Πρβλ. καὶ S. Z a n k o w, Das Orthodoxe Christentum des Ostens, Berlin 1928, σ. 71. Φαίνεται ὅτι πρὸς τὴν ὡς ἄνω ὁρθόδοξον κατεύθυνσιν συγγλίνει καὶ ἡ σύγχρονος ἐτερόδοξος Ἐκκλησιολογία, ἥτοι ἐνθεν μὲν ἡ ὑπερτονίασα ἐν τῷ παρελθόντι τὸν ὁρατὸν καὶ ἀνθρώπινον χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας ὡς καθιδρύματος (Institutio ἢ Rechtskirche) Ῥωμαιο-καθολικῇ Ἐκκλησιολογίᾳ, (περὶ οὗ βλέπε ἐπ' ἐσχάτως H. Küng, Wahrheit- und die Zukunft der Kirche, 6. Aufl., Freiburg 1968, σ. 120 ἐξ.), ἐνθεν δὲ ἡ τὸν ἀόρατον καὶ θεῖον χαρακτήρα αὐτῆς ὑπερτονίασα Προτεσταντικὴ Ἐκκλησιολογία. Πράγματι φαίνεται «dass sich die Fronten in den letzten Jahrzehnten auf beiden Seiten erheblich gelockert haben, dass man hüben und drüben unter Besinnung auf die Schrift die extremen Positionen weithin aufgeben hat... Meist bemühte man sich auf katholischer Seite ohne Bevorzugung einer Seite die untrennbare Zusammengehörigkeit von «sichtbarer» und «unsichtbarer» Kirche darzulegen (Feckes, Münzhuber, Bouyer, Koster, Warnach, Feuerer, Mörsdorf, de Lubac u.a.). Ὁμοίως καὶ μετὰ τῶν διαμαρτυρομένων θεολόγων «bemüht man sich, von der Schrift (Wendland, Mundle, Kattenbusch u.a.) und vom Bekenntnis (Schlink, Münter) her die Einheit von «sichtbarer» und «unsichtbarer» Kirche wieder-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Φεστιβάλ Οικουμενικής Ἐκκλησιαστικής Μουσικής».

Τὸ ἐπὶ τῇ 21ῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς ἐνθρονίσεως τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου Α' διοργανωθὲν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Θεολογικοῦ Κέντρου («Ἡ τοῦ Θεοῦ Σοφία») «Φεστιβάλ Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς», ὅπερ ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος καὶ ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Στ. Παττακός, κατέστησεν ἐποπτικῶς συνειδητὴν ἅψ' ἐνὸς τὴν ποικίλῃ τῶν μορφῶν τῆς λειτουργικῆς καὶ μουσικῆς παραδόσεως τῶν διαφόρων χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν καὶ Ἐκκλησιῶν καὶ ἅψ' ἐτέρου τὴν πνευματικότητα τῶν μορφῶν ἐκείνων τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, αἵτινες προσεγγίζουν πρὸς τὴν ὁρθόδοξον μουσικὴν παράδοσιν.

Ἐπεὶ τὰ κατὰ τὸ Φεστιβάλ τοῦτο παρουσιασθέντα ποικίλα μουσικὰ προγράμματα ὑπέκασαν τὸν πόθον, ἵνα, αἰρουμένων ἐν τῷ μέλλοντι τῶν αἰτίων, ἅτινα ἀπεμάκρυναν τὰς Ἐκκλησίας ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐπιτυγχανομένης τῆς ἐν τῇ πίστει ἐνότητος, ἀποκατασταθῇ καὶ ἡ ἐν τῇ ποικίλῃ τῶν μορφῶν ἐνότης, ἥτις ἀπετέλει τὸ διακριτικὸν γνώρισμα τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας.

Τὰ περὶ «κοινοῦ ποτηρίου».

Πολὺς ἐσχάτως γίνεται ὑπὸ τινων λόγος περὶ τῆς ἐκ κοινοῦ «ποτηρίου» Θ. Κοινωνίας, πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ὁποίας δεόν νὰ τείνουν αἱ διὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου προσεγγίζουσαι πρὸς ἀλλήλας Χριστιανικαὶ Ὁμολογίαι.

Ἀλλ' ἡ ἐν τοῖς μυστηρίοις κοινωνία μεταξὺ ἐτεροδόξων οὐδόλως εἶναι δυνατή, ἐὰν δὲν προηγηθῇ ἡ δογματικὴ προσέγγις μεταξὺ αὐτῶν. Χαρακτηριστικόν

εἶναι, ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος Γραμματεία τοῦ Βατικανοῦ ἐξέδωκε προσφάτως ἔγγραφον διασαφηνίζουσα, ὅτι αἱ μέχρι τοῦδε συζητήσεις μετὰ τῶν ἐν τῇ Δόξει προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Κοινοτήτων δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰσεῖν τὴν μετ' αὐτῶν ἐν τοῖς Μυστηρίοις κοινωνίαν, διότι αὕτη ἀπαιτεῖ τὴν αὐτὴν πίστιν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἶναι οὐτοπιστικὸν νὰ θεωρῇται τὸ «κοινὸν ποτήριον» ὡς τὸ μέσον τῆς ἐπιτεύξεως τῆς ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ ἐν τοῖς Μυστηρίοις κοινωνία δὲν εἶναι τὸ μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἐν τῇ πίστει ἐνότης, ἀλλ' ὁ καρπὸς καὶ τὸ ἐπιστέγασμα τῆς πραγματοποιηθεῖσας ἐν τῷ μέλλοντι ἐνότητος ταύτης.

Θλίβουν βαθύτατα.

Καθ' ἃ ἀνεγράφη εἰς τὸν Τύπον, ἡ αὐτοανακηρυχθεῖσα ὡς «αὐτόνομος Ἐκκλησία τῆς Μακεδονίας» τῶν Σκοπίων Σερβίας ἐξακολοθεῖ τὴν ἀντικανονικὴν ζωὴν καὶ δρᾷσιν αὐτῆς, παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ μόνου ἀρμοδίου νὰ ἐγκρίνῃ τὴν ἵδρυσιν νέας αὐτοκεφαλῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐνῶ πᾶσαι αἱ ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, μὴδὲ καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας ἐξαιρουμένης, ἐτάχθησαν ἐναντίον τῆς δῆθεν «Μακεδονικῆς Ἐκκλησίας», τὴν ὅποιαν θεωροῦν σχισματικὴν, αὕτη κατὰ τρόπον ἀντικανονικὸν συνεχίζει τὴν χειροτονίαν κληρικῶν καὶ τὴν προπαγάνδαν ὑπὲρ τοῦ «μακεδονικοῦ λαοῦ».

Πάντα ταῦτα θλίβουν βαθύτατα τὸ παρορθόδοξον πλήρωμα τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσον αἱ πολιτικαὶ ἀρχαὶ τῆς Γιουγκοσλαβίας, παραθεωροῦσαι τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Γερμανὸς ἀπεκήρυξε τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Σκοπίων, ὑποθάλλουσαν τὴν ἀντικανονικὴν δραστηριότητα ταύτης, παρασημοφορήσασαι μάλιστα προσφάτως τὸν «Μακεδόνα Ἀρχιεπίσκοπον».

Ἐπιβράβευσις πολυσχιδοῦς ἔργου.

Ἀξιοσημεῖωτον εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐπεβράβευσε προσφάτως τὸ πολυσχιδὲς ἐκκλησιαστικόν, κοινωνικόν καὶ ἐθνικόν ἔργον τοῦ Πατρὸς Ἀγγέλου Νησιώτου, Διευθυντοῦ τῶν «Ὁρθόδοξων Χριστιανικῶν Ἐνώσεων».

Ἡ ἐπιβράβευσις αὕτη τιμᾷ οὐ μόνον τὸν ἐξαίρετον τοῦτον κληρικόν, ὅστις ἐλευκάνθη διακονῶν εἰς τὸ ποιμαντικόν καὶ κατηχητικόν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἀνώτατον Πνευματικόν Ἰδρυμα τῆς Χώρας μας, ὅπερ ἔστρεψε τὸ ἀξιολογικὸν ἐνδιαφέρον αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸ ἔργον ἐνὸς εὐλαβοῦς λειτουργοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐνέργεια αὕτη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν γεννᾷ τὴν ἐλπίδα, ὅτι τὸ ἀφανὲς ἐπιτελούμενον σημαντικόν πνευματικόν ἔργον πολλῶν ἐργατῶν τῆς Ἐκκλησίας

zugewinnen. K. Barth hatte bereits 1927 betont, «dass auch nach protestantischer Lehre die unsichtbare und die sichtbare Kirche eine und dieselbe ist, nicht zwei Spezies eines genus, sondern zwei Prädikate desselben Subjekts» und diese Erkenntnis auch später immer wieder unterstrichen, etwa wenn er erklärt: diese ganze Unterscheidung sei dem Neuen Testament fremd, «weil die Kirche Jesu Christi nach dem Neuen Testament auch in dieser Hinsicht nur eine ist: unsichtbar nach der Gnade des Wortes und des Heiligen Geistes, durch das sie und ihre Glieder als solche begründet, getragen, regiert und erhalten sind, aber zeichenhaft sichtbar in der Menge der sich zu ihr Bekenntenden, sichtbar als Gemeinde und gemeindliches Amt, sichtbar als Dienst am Wort und Sakrament». Ähnlich haben sich viele andere Theologen (Schlink, H. E. Weber, Kinder, Drobnitzky, von Campenhausen, Tomkins u.a.) und Kirchenjuristen (Liermann, Erik Wolf, Friedrich u.a.) geäußert, so dass man in diesem Punkte wohl von einem consensus der gesamten evangelischen Ekklesiologie sprechen kann». (U. Valeske, μν. ξ. I, 65-66).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίερά Σύνοδος

Ἡ Ίερά Σύνοδος κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς, ἀπὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὸ νέον ἔτος, συνεδρίασιν τῆς 3 Φεβρουαρίου 1970, ἀφοῦ ἐνέκρινε πάσας τὰς κατὰ τὸ διάστημα τῶν διακοπῶν αὐτῆς συνοδικῇ ἐξουσιοδοτήσει γενομένας ὑπὸ τοῦ Μακαριώτατου Προέδρου αὐτῆς ἐνεργείας, ἤκουσε τοῦ Σεβ. Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, Προέδρου τῆς Μ.Σ.Ε. ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων, ἐκθέσαντος τὰ τῆς προσφάτου ἐπισκέψεως αὐτοῦ ἐν ΚΠόλει καὶ τὰ τῶν διαμειφθεισῶν συζητήσεων ἐπὶ θεμάτων ἀφορῶντων εἰς τὰς δύο Ἐκκλησίας.

— Ἡ Ίερά Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 4 Φεβρουαρίου ἡσχολήθη μὲ θέματα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως, ἐν οἷς καὶ μὲ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἑορτασμοῦ τῆς 150ετηρίδος ἀπὸ τῆς Ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, τὸ ἀφορῶν εἰς τὸν ρόλον τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς Ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα.

— Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος ἀπήνυνε τὴν 27 Ἰανουαρίου ἔ. ἔτους πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα:

«Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Ἀθηναγόραν

Παρακολουθήσαντες χθὲς ἑσπέρas ἐν πληθούσῃ συνάξει πανηγυρισμὸν 21ης ἐπετείου ἐνθρονίσεως Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος εἰς οἱσπτόν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας εἰς ἔτη ὡς πλεῖστα ὑγιαίνειν, μακροημερεῖν καὶ ὀρθοτομεῖν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐν Χριστῷ καταλλαγῆς.

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος, Πρόεδρος».

θὰ τυγχάνῃ ἀναγνωρίσεως ἐκ μέρους τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας τοῦ τόπου μας καὶ δεούσης προβολῆς.

Αἱ ἐκδηλώσεις τῶν Δήμων ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Ἀπόκρεω.

Βεβαίως αἱ προθέσεις πολλῶν δημάρχων διὰ τὴν διοργάνωσιν ἐκδηλώσεων ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Ἀπόκρεω εἶναι κατ' ἀρχὴν καλαί, ὅταν οὗτοι ὡς κύριον σκοπὸν τῶν ἐκδηλώσεων τούτων θέτουν «τὴν ἀναβίωσιν τῶν παλαιῶν ἐθίμων καὶ τὴν διατήρησίν των, τὴν λαϊκὴν ἐπιμόρφωσιν, τὴν ψυχαγωγίαν μὲ ἐκδηλώσεις ὑψηλῆς ποιότητος διεθνoῦς ἐπιπέδου, τὴν πανελλήνιον καὶ διεθνῇ προβολὴν τῶν πόλεων καὶ τὴν δημιουργίαν μορφωτικῶν καὶ τουριστικῶν ἐκδηλώσεων διὰ τὴν προσέλκυσιν ξένων τουριστῶν, παραλλήλως πρὸς τὴν προβολὴν τῆς πολιτιστικῆς δραστηριότητος τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος».

Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: Εἶναι δυνατόν οἱ στόχοι οὗτοι νὰ ἐπιτευχθοῦν διὰ τῶν Καρναβάλων; Ἡ μήπως οἱ Καρναβάλιοι παρέχουν ἀπλῶς εἰς πολλοὺς εὐκαιρίας πρὸς ἡθικὴν ἐξαθλίωσιν καὶ ἀπαρἀδέκτους παρεκτροπὰς; Ἀσφαλῶς αἱ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαι ἐπιδιώξεις θὰ ἐπραγματοποιούντο καλύτερον καὶ οὐσιαστικώτερον, ἐὰν αἱ προσπάθειαι τῶν διαφόρων Δήμων δὲν ἰσοπεδοῦντο ὑπὸ τοῦ ὁδοστρωτήρος τῆς Καρναβαλικῆς ὁμοιομορφίας, ἀλλ' εἶχον μεγαλυτέραν πρωτοτυπίαν, συμφωνωτέραν πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς γνησίας ἐθνικῆς ἡμῶν παραδόσεως, ἡ ὁποία καὶ περισσότερον ἀνταπεκρίνεται πρὸς τὴν πνευματικότητα τῆς περιόδου τοῦ Τριωδίου.

Ίερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 21ης Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 6 Φεβρουαρίου ἔ. ἔτους:

— Ἐτ ἔλ ε σε τὴν 25 Ἰανουαρίου τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Παρεκκλήσιον Χαλκίδος.

— Τὴν 30 Ἰανουαρίου τὴν θ. Λειτουργίαν εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν Ἀγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, ὡς καὶ Μνημόσυνον εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν Καπνικαρέας ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν εὐεργετῶν καὶ καθηγητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

— Τὴν 1 Φεβρουαρίου τὴν θ. Λειτουργίαν εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν Ἀγίου Τρύφωνος Κολωνοῦ.

— Τὴν 2 Φεβρουαρίου τὴν θ. Λειτουργίαν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν.

— Τὴν 6 Φεβρουαρίου ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἀγίου Φωτίου συνοδικὴν Λειτουργίαν ἐν τῷ Καθολικῷ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης, συλλειτουργοῦντων τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Συνέδρων Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου καὶ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Κωνσταντίνου.

Ἐχοροστάτησε τὴν 5 Φεβρουαρίου μετὰ τῶν Σεβασμ. Συνοδικῶν Συνέδρων κατὰ τὸν πανηγυρικὸν Ἑσπερινὸν τοῦ Ἀγίου Φωτίου εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν.

Παρεκάθησε τὴν 22 Ἰανουαρίου εἰς γεῦμα εἰς τὸ «Σπίτι Γαλήνης τοῦ Χριστοῦ» τῆς ἐνορίας Ἀγίας Σοφίας Ψυχικοῦ, ὡς καὶ εἰς τὸ δεῖπνον, τὸ ὁποῖον παρέθεσεν ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ὁ Ἀντιβασιλεὺς εἰς τὸ μέγαρον Ἡρώδου Ἀττικοῦ.

— Τὴν 30 Ἰανουαρίου εἰς γεῦμα τῶν φοιτητῶν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Ἑστίαν «Βασιλεὺς Παῦλος».

Παρέστη τὴν 22 Ἰανουαρίου εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς Σχολῆς Διακονιστῶν Ἀδελφῶν καὶ Νοσοκόμων «Ἡ Ὀλυμπιάς», τελέσας τὸν Ἀγιασμὸν καὶ ὁμιλήσας καταλλήλως.

— Τὴν 27 Ἰανουαρίου εἰς τὴν ἀπονομὴν τῶν διπλωμάτων εἰς τὸ Ὡδεῖον Ἀθηνῶν, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀπονομὴν διπλωμάτων εἰς τὴν Σχολὴν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων καὶ Ἐπισκεπτριῶν Π.Ι.Κ.Π.Α.

Παρηκολούθησε τὴν 25 Ἰανουαρίου τὴν θεατρικὴν παιδικὴν παράστασιν «Εἰκόνες τῆς Γεννήσεως» εἰς τὸ θέατρον «ΑΛΦΑ», αἱ εἰσπράξεις τῆς ὁποίας διετέθησαν διὰ τὴν Μπίαφρα.

— Τὴν 26 Ἰανουαρίου εἰς τὴν Ἐθνικὴν Λυρικὴν Σκηνὴν τὸ «Φεστιβάλ Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς», ἐπὶ τῇ 21ῃ ἐπετείῳ τῆς ἐνθρονίσεως τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου.

— Τὴν 1 Φεβρουαρίου τὴν ἐν Ἀθήναις ἑορταστικὴν ἐκδήλωσιν τῆς Ἀδελφότητος Τηνίων.

Προήδρευσε τὴν 28 Ἰανουαρίου καὶ 4 Φεβρουαρίου τῶν συνεδριῶν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΔΕΠ.

— Τὴν 30 Ἰανουαρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΤΑΚΕ, ὡς καὶ τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης.

— Τὴν 3, 4 καὶ 5 Φεβρουαρίου τῶν συνεδριῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐδέχθη τὴν 21 Ἰανουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Σιναίου καὶ Ραϊθῶ κ. Γρηγόριον, τὸν στρατηγὸν κ. Γ. Ζένον Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος, τὸν τ. Γενικὸν Ἐπιθεωρητὴν τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαίδευσως κ. Σ. Παπαϊωάννου, τὸν Διευθυντὴν Μεταναστεύσεως τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Π. Παμπούκην καὶ τὸν κ. Ἱ. Εὐαγγελίδην.

— Τὴν 22 Ἰανουαρίου καὶ τὴν 5 Φεβρουαρίου τὸν πάρεδρον τοῦ ΑΣΔΥ κ. Δημ. Οἰκονόμου καὶ τὸν βιομήχανον κ. Γ. Δράκον.

— Τὴν 23 Ἰανουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἀρτης κ. Ἰγνάτιον, τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Δ. Κωνσταντόπουλον, τὸν ναύαρχον ἑ. ἀ. κ. Θ. Μουτσούλαν, τὴν ὁσιωτάτην μοναχὴν Παρασκευὴν Πέττα, τὸν δικηγόρον κ. Ἀρ. Σκούταρη, τὸν κ. Γ. Κουμαντάκη, τὸν κ. Γ. Γεωργούτζον καὶ τὴν κ. Αἰκ. Μαζοκοπάκη.

— Τὴν 26 Ἰανουαρίου τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ Νοσηλευτικοῦ Ἰδρύματος Κληρικῶν Ἑλλάδος (Ν.Ι.Κ.Ε.) ἱατρὸν κ. Ἀθ. Καραντώνην, τὴν Ὑποδιευθύνουσαν τοῦ Θεραπευτηρίου «Εὐαγγελισμός» δ. Ἀ. Ζαφειρίου, τὸν Θεολόγον κ. Ν. Μπουγάτσον, τὸν ἐπίτιμον Γυμνασιάρχην κ. Δ. Κόντον, τὸν μουσικολόγον κ. Μ. Ἀδάμη καὶ τὸν κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

— Τὴν 27 Ἰανουαρίου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην πρ. Λαρίσης κ. Ἰάκωβον, τὸν Ὑπουργὸν Δικαιοσύνης κ. Ἡλίου Κυριακόπουλον, τὸν στρατηγὸν ἑ. ἀ. κ. Κ. Σουλιάτην, τὸν Νομικὸν Σύμβουλον τοῦ ΟΔΔΕΠ κ. Ἐπαμ. Σπηλιωτόπουλον, τὸν μηχανικὸν κ. Ἀλ. Φράγκον καὶ τὴν κ. Παπαντωνάκη.

— Τὴν 28 Ἰανουαρίου τὸν αἰδεσ. ἱερέα κ. Γ. Δημητριάδην.

— Τὴν 29 Ἰανουαρίου τὸν Ὁμότιμον καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γ. Ράμμον καὶ τὸν ὑποδιοικητὴν τοῦ ἀερολιμένος Ἀθηνῶν κ. Σπ. Φόην.

— Τὴν 2 Φεβρουαρίου τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑνώσεως Ἀναπήρων κ. Καλκανδῆν.

— Τὴν 5 Φεβρουαρίου τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Τραχείας κ. Τιμόθεον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας διώρισε τὸν Ἐπίσκοπον Ποντόλσκ κ. Ἑρμογένην ὡς ἀντιπρόσωπόν του εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Κέντρον τῆς Γενεύης, εἰς διαδοχὴν τοῦ Ἐπισκόπου κ. Βλαδιμήρου, ὅστις ἐτοποθετήθη εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Τσερνιγόβου.

Ὁ Ἐπίσκοπος κ. Ἑρμογένης ἐγεννήθη τὸ 1929. Ἐτελείωσε τὴν ἱερατικὴν Σχολὴν τοῦ Σταυροπόλ καὶ τὴν Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Λένινγκραντ. Ἐξήρην ἐπὶ μακρὸν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Μέσσην Ἀνατολήν, ὅπου διετέλεσεν ὑποδιευθυντὴς καὶ διευθυντὴς τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ρωσικῆς Ἀποστολῆς καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας παρὰ τῷ Πατριαρχεῖῳ Ἀντιχείας. Εἰς τὰς τάξεις τοῦ κλήρου εἰσῆλθε τὸ 1963, χειροτονηθεὶς εἰς ἐπίσκοπον τὸ 1966. Ὁμιλεῖ τὴν γαλλικὴν καὶ ἀγγλικὴν.

— Τὸ Περιοδικὸν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 11 τεύχος τοῦ 1969 δημοσιεύει ἐπιστολὴν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροντ κ. Νικοδήμου πρὸς τὸν πανσο. ἀρχιμ. κ. Ἡλιανόν, ἡγούμενον τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ρωσικῆς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος. Ἐν αὐτῇ, δικαιοῦμενος διὰ τὴν ἀπουσίαν του ἀπὸ τὴν πρότρητα ἐορτασθεῖσαν 800ὴν ἐπέτειον τῆς παραχωρήσεως τῆς ἐν λόγῳ Ἱερᾶς Μονῆς ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου ΚΠόλεως εἰς τοὺς Ρώσους, οὗτος ἀναφέρει δὶς, ὅτι τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι αἱ ἐλληνικαὶ ἀρχαὶ ἡρνήθησαν νὰ χορηγήσουν τὴν σχετικὴν ἀδειαν εἰς αὐτόν. Ἀναφερόμενος ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ρωσικοῦ Μοναχισμοῦ, ἰδίᾳ τοῦ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, ὁ Ρώσος Μητροπολίτης ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ ἄρθουν τὰ ἐμπόδια διὰ τὴν ἐπ'ἀνδρῶσιν τῆς Μονῆς τοῦ Ἀγ. Παντελεήμονος διὰ νέων μοναχῶν. Κατὰκλείων τὴν ἐπιστολὴν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικοδήμος διαδηλοῖ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν ἐν λόγῳ Μονὴν καὶ τὴν ἀδελφότητά της καὶ γνωστοποιεῖ, ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας ἀποστέλλει ἐν ἑκατομύριον δραχμῶν, οἰκοδομικὰ ὑλικά καὶ μηχανήματα διὰ τὴν ἀνακαίνισιν τῆς πρὸ διετίας ἐκ πυρκαϊᾶς καταστραφείσης πτέρυγος τῆς Μονῆς.

— Μέγα μέρος τοῦ τεύχους αὐτοῦ εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἐορτασμόν τῆς 20ῆς ἐπετείου τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν Ὁρθόδοξίαν τῶν Οὐνιτῶν τῆς περιοχῆς τῶν Καρπαθίων.

— Ἀξίον ἰδιαίτερα προσοχῆς εἶναι τὸ ἄρθρον τοῦ Πρωθιερέως Πάβελ Σκολόφσκη μετ'ἴτλον «Ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας μας εἰς τὴν σοσιαλιστικὴν κοινωνίαν». Τὸ ἄρθρον αὐτὸ εἶναι εἰσήγησις τοῦ πρωθιερέως εἰς συνέδριον, λαβὼν χώραν εἰς

Βουδαπέστην καὶ ἀποτελεῖ ὀξείαν κριτικὴν τῆς θέσεως τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὰς «καπιταλιστικὰς» χώρας. Κυρίως ἀμφισβητεῖται ἡ ἐλευθερία καὶ δυνατότης των νὰ καθορίσουν τὸν προσανατολισμὸν τοῦ «Τύπου» των καὶ νὰ ἐπιτύχουν κάτι δι' αὐτοῦ.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὸ «Osservatore Romano» τῆς 12-13 Ἰανουαρίου 1970 δημοσιεύει διακήρυξιν τῆς Γραμματείας διὰ τὴν Ἑνωσιν τῶν Χριστιανῶν, περὶ τῆς θέσεως τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς κοινῆς Εὐχαριστίας μεταξύ χριστιανῶν διαφόρων Ὁμολογιῶν. Ἡ διακήρυξις αὐτὴ εἶναι περισπούδαστος. Τονίζεται, ὅτι ἡ κοινωνία ἐν τοῖς Μυστηρίοις (in sacris) δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται μέσον πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν. Πρὸ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ἐνώσεως ἡ μυστηριακὴ κοινωνία ἀπαγορεύεται ἀπολύτως βάσει θεολογικῶν κριτηρίων. Ἐπιτρέπεται μόνον ὅταν συντρέχῃ ἀνάγκη συμμετοχῆς τινος εἰς τὴν θείαν χάριν, καὶ τότε ὑπὸ δύο βασικοῦς ὁρους: α) Νὰ ὑπάρχῃ ὄντως ἀνάγκη (ἀπόστασις μεγάλῃ, ἑλλειψις λειτουργοῦ τῆς ἰδικῆς τοῦ ὁμολογίας) καὶ β) νὰ ἔχῃ ὁ λαμβάνων τὴν αὐτὴν πίστιν περὶ τοῦ Μυστηρίου μὲ τὸν μεταδίδοντα. — Σημειώοντα, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ διακρίνονται εἰς τρεῖς κατηγορίας: α) τοὺς «Ἀνατολικούς Καθολικούς», μεθ' ὧν ἐπιτρέπεται ἡ κοινωνία «in sacris», μόνον ἐφ' ὅσον δὲν κωλύεται αὐτὴ ὑπὸ τοῦ δαιδαλώδους Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι οὐχὶ ἀνεπιφυλάκτως. β) Τοὺς «Ἀνατολικούς τοὺς μὴ εὐρισκομένους ἐν π λ ῆ ρ ε ι κοινωνίᾳ» μετ' τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, δι' οὓς ἐπιτρέπεται μετ' ἀμοιβαίαν συμφωνίαν καὶ συγκατάθεσιν τῶν ἐκατέρωθεν Ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν ἡ κοινωνία εἰς τὰ Μυστήρια Ἐξομολογήσεως, Θείας Κοινωνίας καὶ Εὐχελαίου. «Ποῖαν τινα κοινωνίαν» μετὰ τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν τὸ Διάταγμα περὶ Οἰκουμενισμοῦ καὶ ἡ παρούσα διακήρυξις τὴν θεωροῦν εὐκαίαν καὶ ἀξιούστατον. (Ὡς γνωστόν, τὴν τοιαύτην κοινωνίαν αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι τὴν ἀπέρριψαν ἐντελῶς). γ) Τοὺς «δουτικούς κεχωρισμένους ἀδελφούς», δηλ. τοὺς προτεσταντας, καὶ ἰδίως τοὺς Λουθηρανούς καὶ Ἀγγλικανούς. Καὶ δι' αὐτοὺς ἀπαιτεῖται ὁμολογία α) ὅτι δὲν εὐρίσκουν ἰδικὸν των πάστορα καὶ β) ὅτι δέχονται τὴν περὶ θείας Εὐχαριστίας διδασκαλίαν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας (Direttorio Ecumenico, τῆς 5 Ἰουλίου 1967 Α.Α.Σ. 1967, 5 Ἰουλίου). Τὸ δλον πρόβλημα ἐξετάζεται ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τῆς ἐνότητος διδασκαλίας περὶ Εὐχαριστίας καὶ περιορίζεται εἰς αὐτήν.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/69 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου: α) ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν (παλαιὸς) Περιστερίου, β) Ἀγ. Αἰκατερίνης Πετραλῶνων, γ) Ἀγ. Βαρβάρας Παλ. Φαλήρου, δ) Ἀγ. Ἐλευθερίου Ἀρεῶς καὶ ε) Ἀγ. Νικολάου Χαλανδρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς ἐφημεριακάς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον εἶναι τὸ Πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Ἰανουαρίου 1970.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2/69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τὸν βουλούμενον καὶ ἔχοντα τὰ τε κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβῃ μίαν

κενήν θέσιν ἐφημερίου τοῦ 'Ι. Ναοῦ 'Αγ. Κωνσταντίνου καὶ 'Ελένης Κάτω 'Αχαρνῶν 'Αττικῆς, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ὑποβάλῃ ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ ὀριζόμενα πιστοποιητικά πρὸς ἀνακήρυξίν του.

Ἐν Κηφισῇ τῇ 15ῃ Ἰανουαρίου 1970.

† 'Ο 'Αττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πληρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ 2ου Ἐφημερίου τοῦ ἐν 'Αγριῶ-Βόλου ἐνοριακοῦ 'Ι. Ναοῦ 'Αγ. Γεωργίου, παρακαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/69 Κανονισμοῦ τῆς 'Ι. Συνόδου «Περὶ 'Ι. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» ἀρθρ. 34 παρ. γ' ὀριζόμενα προσόντα, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικά δικαιολογητικά.

Ἐν Βόλῳ τῇ 23ῃ Ἰανουαρίου 1970.

† 'Ο Δημητριάδος ΗΛΙΑΣ

Ἱερά Μητρόπολις Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας

ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τὴν παρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 33 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/69 Κανονισμοῦ ἀπὲρ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» ('Αρθρ. 46, παρ. 2 Α.Ν. 2200/40), καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ τε κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ὁργανικὰς θέσεις τῶν κάτωθι Ἱερῶν Ναῶν τῶν Ἐνοριῶν: 1) Ἁγίου Νικολάου Ἀγίας Παρασκευῆς, 2) Ἁγίου Γερμανοῦ Πρεσπῶν, 3) Ἁγίου Ἀθανασίου Ἀλώων, 4) Ὁσίου Ναοῦ Ἀρμενοχωρίου, 5) Ἁγίου Δημητρίου Ἀχλάδος, 6) Ἁγίου Δημητρίου Λευκῶνος, 7) Ἁγίου Ἰω. Προδρόμου Ἀγίου Βαρθολομαίου, 8) Ἀγίου Νικολάου Βροντεροῦ, 9) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἐθνικοῦ, 10) Ἀγίας Παρασκευῆς Καλλιθέας, 11) Ἀγίου Νικολάου Ἀνω Καλλινίκης, 12) Ἀναλήψεως Κυρίου Καρυῶν, 13) Ἀγίου Προκοπίου Κλαδορράχης, 14) Ἀγ. Τριάδος Ἀνω Κλεινῶν, 15) Ἀγίων Θεοδώρων Κολχικῶς, 16) Ἀγίου Νικολάου Κρατεροῦ, 17) Ἀγίας Παρασκευῆς Λαιμοῦ, 18) Ἀγίας Παρασκευῆς Λόφων, 19) Ἀναλήψεως Κυρίου Μαρίνης, 20) Ἀγίου Ἀθανασίου Μεσσηνίου, 21) Ἀγίου Παντελεήμονος Μεσοκάμπου, 22) Κοιμήσεως Θεοτόκου Μεσοχωρίου, 23) Ἀγίου Ἀθανασίου Μικρολίμνης, 24) Ἀγίου Ἀθανασίου Νεοχωρακίου, 25) Ἀγίου Ἀθανασίου Ὁξυῆς, 26) Προφήτου Ἡλίου Παλαιστρας, 27) Ἀγίου Δημητρίου Παρορεῖου, 28) Ἀγίας Παρασκευῆς Πισοδριῦ, 29) Κοιμήσεως Θεοτόκου Πολυποτάμου, 30) Ἀγίου Γεωργίου Πρώτης, 31) Ἀγίου Γεωργίου Πύλης, 32) Κοιμήσεως Θεοτόκου Σχοποῦ, 33) Ἀγίας Παρασκευῆς Τριανταφυλλέας, 34) Ἀγίου Νικολάου Τριβούνου, 35) Ἀγίας Παρασκευῆς Ἀνω Ὑδρούσης, 36) Ἀγίου Νικολάου Κάτω Ὑδρούσης, 37) Ἀγίας Παρασκευῆς πόλεως Φλωρίνης, 38) Ἀγίου Παντελεήμονος πόλεως Φλωρίνης (β' θέσις), 39) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ψαράδων, 40) Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος Ἀγίου Ἀθανασίου, 41) Ἀγίων Ἀναργύρων-Ἀναργύρων, 42) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀντιγόνου, 43) Κοιμήσεως Θεοτόκου Βεγόρων, 44) Ἀγίου Δημητρίου Ἀνω Γραμματικοῦ, 45) Ἀγίου Γεωργίου Ζέρβης, 46) Κοιμήσεως Θεοτόκου Κέλλης, 47) Ἀγίου Δημητρίου Κλειδίου, 48) Ἀγίου Γεωργίου Λακκιάς, 49) Ἀγίου Δημητρίου Εὐνογείων, 50) Ἀγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου Πετρῶν, 51) Ἀγίου Νικολάου Ροδῶνος, 52) Ἀγίου Γεωργίου Ἀναρράχης, 53) Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Ἀρδάσσης, 54) Ἀγίου Νικολάου Δροσεροῦ, 55) Ἀγίου Γεωργίου Μεσοβουνίου, 56) Ἀγίου Γεωργίου Μηλοχωρίου, 57) Ἀναλήψεως Σωτῆρος Πελαργοῦ, 58) Ἀναλήψεως Σωτῆρος Περίδα, 59) Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Ἀνω Πύργων, 60) Ἀγίου Γεωργίου Σπηλιᾶς, 61) Ἀγίας Παρασκευῆς Φούφα, 62) Ἀγίου Νικολάου-Ἀγίου Χριστοφόρου, 63) Ἀγίου Στεφάνου πόλεως Πτολεμαίδος (β' θέσις), 64) Ἀγίας Τριάδος πόλεως Πτολεμαίδος (β' θέσις) καὶ 65) Ἀγίου Δημητρίου Κερασέας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Φλωρίνῃ τῇ 19 Ἰανουαρίου 1970.

† 'Ο Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο Ἱωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† 'Ο Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἑσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 100 ἐτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 4 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 6.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κων. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ 125ῃ ἐπέτειος τῆς Ριζαρείου Σχολῆς.

Ὁ ἐπίσημος ἑορτασμός τῆς 125ετηρίδος τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς (1844-1969).

Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἰακώβου, Τὸ ταξίδιον μου εἰς τὴν Ρουμανίαν.

Ἰωάννου Καρμίρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Ἡ θεανθρωπίνη φύσις τῆς Ἐκκλησίας.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
'Αθῆναι, Ἰαοῦ 1 — Τηλέφ. 710.734.